

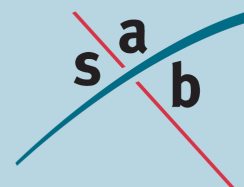
Bestemmingsplan

Fort Pannerden

Toelichting

Gemeente Lingewaard

Datum: 12 juni 2014
Projectnummer: 110189
ID: NL.IMRO.1705.47-VG01

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Ligging plangebied	3
1.3	Geldend bestemmingsplan	5
1.4	Leeswijzer	6
2	Het plan	7
2.1	Huidige situatie plangebied	7
2.2	Planbeschrijving	9
3	Beleidskader	14
3.1	Rijksbeleid	14
3.2	Provinciaal beleid	18
3.3	Regionaal beleid	21
3.4	Gemeentelijk beleid	23
3.5	Conclusie	28
4	Onderzoek en verantwoording	29
4.1	Afweging noodzaak milieueffectrapportage	29
4.2	Bodem	29
4.3	Bedrijven en milieuzonering	30
4.4	Archeologie en cultuurhistorie	32
4.5	Externe veiligheid	34
4.6	Flora en fauna	37
4.7	Geluid	42
4.8	Geur	44
4.9	Luchtkwaliteit	44
4.10	Verkeer en parkeren	47
4.11	Water	49
5	Juridische planopzet	51
5.1	Algemeen	51
5.2	Dit bestemmingsplan	52
6	Economische uitvoerbaarheid	55
7	Procedure	56
7.1	Informatieavond	56
7.2	Overleg	56
7.3	Zienswijzen	60

Bijlagen

- Bijlage 1 Gemeente Lingewaard (mei 2012) Toekomstige functie Fort Pannerden
- Bijlage 2 SAB (26 januari 2013) Onderzoek flora en fauna fort Pannerden
- Bijlage 3 Natuurbalans (9 december 2008) Natuuronderzoek i.h.k.v. de FF-wet en de NB-wet
- Bijlage 4 Zoogdiervereniging (maart 2010) Vleermuiswaarden Fort Pannerden
- Bijlage 5 SAB (13 november 2012) Memo EHS compensatie
- Bijlage 6 SAB (7 december 2012) Aanvullende memo EHS compensatie
- Bijlage 7 SAB (27 mei 2013) Akoestisch onderzoek Fort Pannerden, projectnr. 110189.01
- Bijlage 8 SAB (26 maart 2013) Onderzoek luchtkwaliteit fort Pannerden
- Bijlage 9 DHV (24 mei 2011) Watertoets deelgebied 4, parkeerplaats Fort Pannerden
- Bijlage 10 Gemeente Lingewaard, Reactienota zienswijzen en ambtshalve wijzigingen

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Lingewaard heeft het initiatief genomen tot de restauratie van Fort Pannerden. Met financiële steun van het Rijk, de provincie Gelderland en diverse fondsen is de gemeente Lingewaard voornemens om het fort te restaureren ten behoeve van een nieuwe functie als museum en informatiecentrum, aangevuld met een horecavoorziening van beperkte omvang. Daarnaast wordt het buitenterrein van het fort heringericht om bezoekersstromen te verwerken. Om deze ontwikkeling mogelijk te maken wordt er aan de zuidelijke rand van het buurtschap Sterreschans een parkeergelegenheid (circa 20 parkeerplaatsen) en ten westen van het buurtschap Sterreschans een parkeergelegenheid (circa 90 parkeerplaatsen, Toeristisch Overstap Punt) gecreëerd voor de bezoekers van het fort. Daarnaast is een compensatielocatie voor natuur opgenomen, als gevolg van de aanleg van één parkeerplaats in de Ecologische Hoofdstructuur. Bovenstaande ontwikkelingen passen niet binnen het vigerende bestemmingsplan. Daarom is herziening van het bestemmingsplan noodzakelijk.

1.2 Ligging plangebied

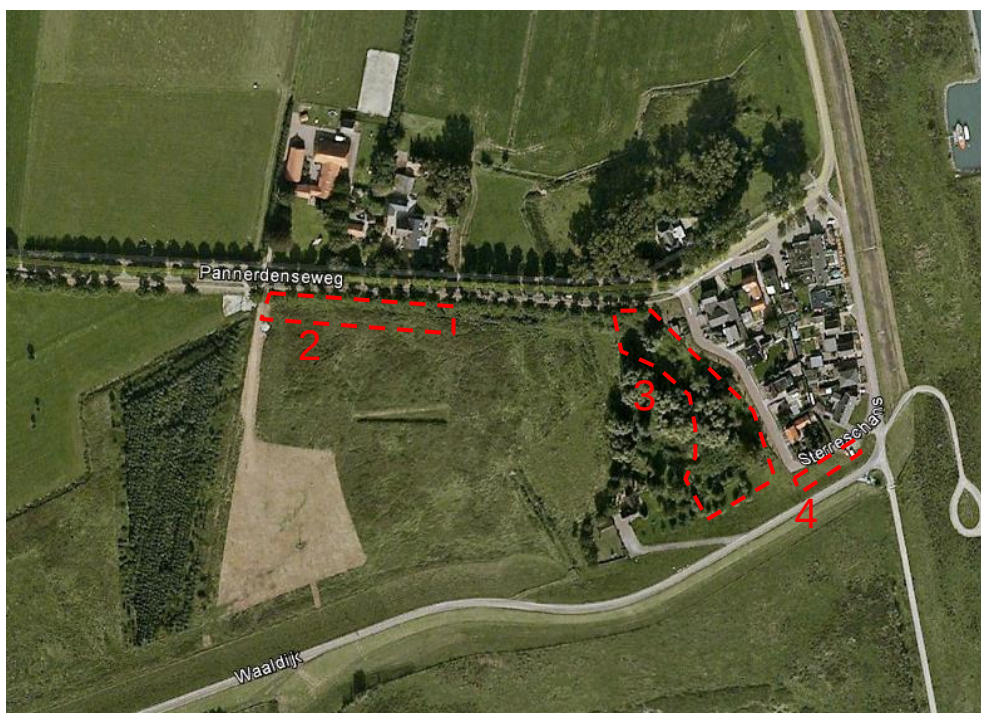
Het plangebied is gelegen in de gemeente Lingewaard nabij de kernen Doornenburg en Pannerden. Het plangebied is gesitueerd tussen de Waal en het Pannerdens kanaal. Het plangebied is op te delen in vier deelgebieden. In het eerste deelgebied is het fort gelegen. Het tweede en vierde deelgebied bestaat uit de parkeervoorziening van het Toeristisch Overstap Punt ten westen en een parkeerplaats ten zuiden van het buurtschap Sterreschans. Het derde deelgebied bestaat uit de compensatielocatie van de EHS. Het fort is gelegen in de uiterwaarden (de Klompenwaard). De compensatielocatie EHS ligt ten westen van het buurtschap Sterreschans. Op de navolgende afbeeldingen is de globale ligging van het plangebied weergegeven alsmede de globale begrenzing van het plangebied. Voor de exacte begrenzing van het plangebied wordt verwezen naar de verbeelding, horend bij dit bestemmingsplan.

Globale ligging plangebied (bron: Google Maps)

Luchtfoto met globale ligging deelgebied 1

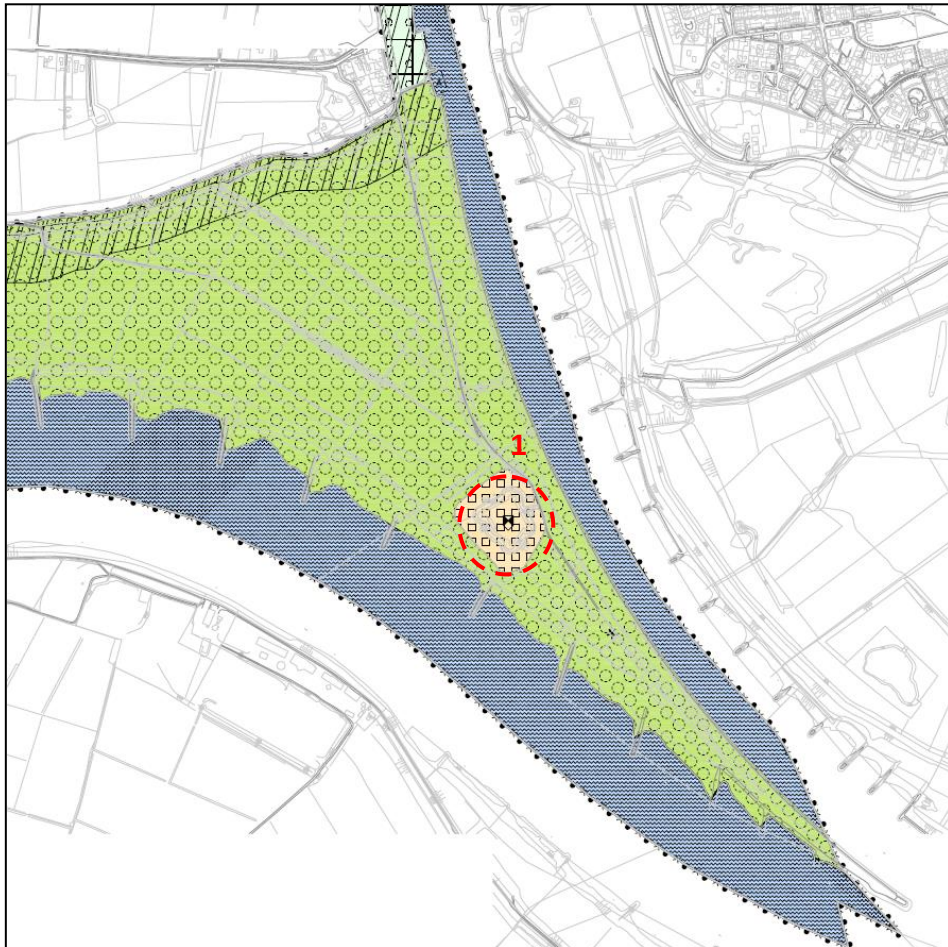

Luchtfoto met globale ligging deelgebied 2, 3 en 4

1.3 Geldend bestemmingsplan

Het vigerende bestemmingsplan voor deelgebied 1 is het plan 'Buitendijks gebied 2005' van de gemeente Lingewaard. Dit bestemmingsplan is vastgesteld door de gemeenteraad op 10 november 2005 en gedeeltelijk goedgekeurd door Gedeputeerde Staten op 9 mei 2006.

Op grond van dit bestemmingsplan heeft het plangebied de bestemming 'Cultuurhistorie'. De omliggende gronden hebben de bestemming 'Natuur'.

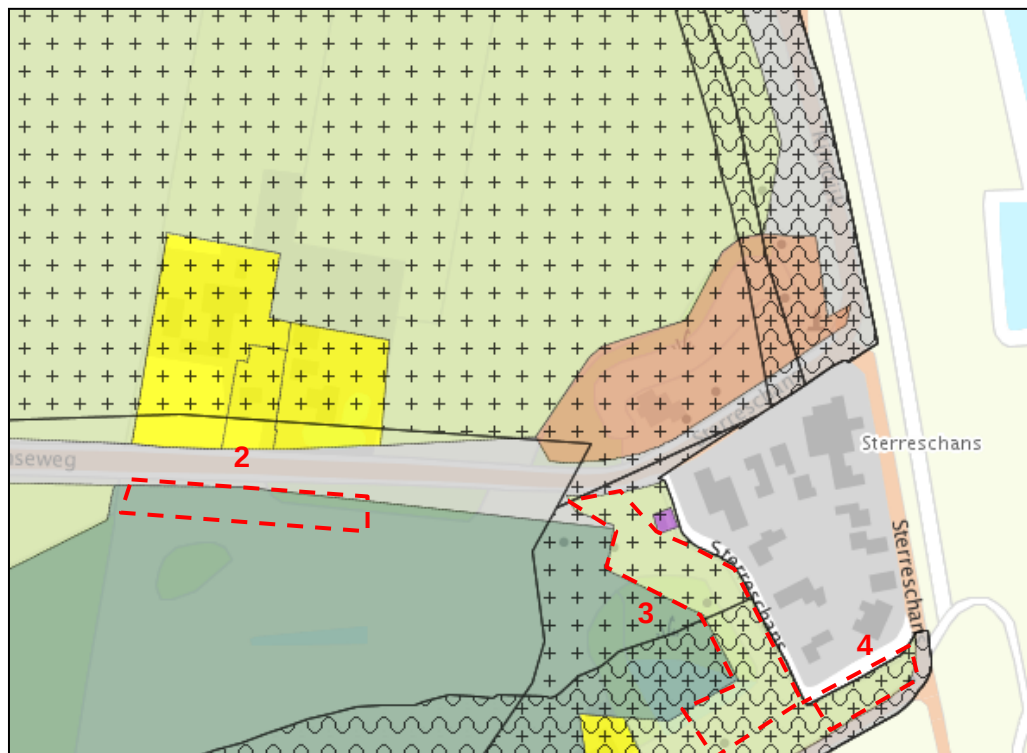

Uitsnede vigerend bestemmingsplan Buitendijks gebied

Het vigerend bestemmingsplan voor de deelgebieden 2, 3 en 4 is het bestemmingsplan Buitengebied gemeente Lingewaard, vastgesteld op 31 oktober 2013. In dit bestemmingsplan hebben de gronden de bestemmingen 'Natuur' (deelgebied 2) en 'Verkeer' en 'Agrarisch met waarden - Dijkzone' (deelgebied 3) en 'Agrarisch met waarden - Dijkzone' en 'Verkeer' (deelgebied 4).

Voor deelgebied 3 en deelgebied 4 geldt dat naast de daar voorkomende bestemming ook de aanduidingen 'Waarde - Archeologie 4' en 'Waterstaat – Waterkering' zijn opgenomen. Eveneens komt de gebiedsaanduiding 'vrijwaringszone – dijk' voor.

Binnen de vigerende bestemmingsplanregelingen is het beoogde gebruik van het fort en de omliggende en aangrenzende gronden niet mogelijk. Om die reden wordt voorliggend bestemmingsplan opgesteld.

Uitsnede bestemmingsplan Buitengebied Lingewaard

1.4 Leeswijzer

Dit bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding, regels en een toelichting. De toelichting is opgebouwd uit zeven hoofdstukken. Na het inleidende hoofdstuk wordt in hoofdstuk 2 ingegaan op de bestaande en toekomstige situatie. In hoofdstuk 3 wordt het beleidskader weergegeven, waarna in hoofdstuk 4 de haalbaarheid van het plan aangetoond wordt voor wat betreft milieuaspecten, water, archeologie en flora en fauna. Hoofdstuk 5 geeft een toelichting op de juridische planopzet en hoofdstuk 6 geeft informatie over de economische uitvoerbaarheid. Hoofdstuk 7 ten slotte gaat in op de resultaten van de procedure.

2 Het plan

2.1 Huidige situatie plangebied

In deelgebied 1 is fort Pannerden gelegen. Als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie is het in de jaren 1869-1871 als sperfort gebouwd bij de splitsing van Waal en Pannerdens Kanaal. Sinds 1969 is het fort een Rijksmonument. Op dit moment is het fort op beperkte tijden voor bezoekers toegankelijk.

Deelgebied 1: Fort Pannerden

In deelgebied 2 wordt een parkeervoorziening gerealiseerd. Deze parkeerplaats ligt ten zuiden van de Pannerdenseweg en ten westen van het buurtschap Sterreschans en bestaat in de huidige situatie uit een natuurgebied. Dit deel van het plangebied is gelegen in de Ecologische Hoofdstructuur.

Deelgebied 2: parkeerplaats

Deelgebied 3 is gelegen ten westen van het buurtschap Sterreschans en ten oosten van de nieuw te realiseren parkeerplaats. In de huidige situatie bestaat dit deelgebied grotendeels uit agrarisch gebied.

Deelgebied 3: compensatielocatie EHS

In deelgebied 4 wordt een deel van de parkeervoorziening gerealiseerd. Deze parkeerplaats ligt tegen de Waaldijk aan en wordt in de huidige situatie ook deels als parkeerplaats gebruikt.

Deelgebied 4: parkeerplaats tegen de Waaldijk

2.2 Planbeschrijving¹

Inleiding

Staatsbosbeheer is de eigenaar van het Fort. In juni 2008 heeft de gemeente Lingewaard de erfpacht overgenomen van de Stichting Fort Pannerden. In een hernieuwde erfpachtovereenkomst met Staatsbosbeheer is in december 2008 overeengekomen dat het fort gebruikt mag worden als museum en informatiecentrum, aangevuld met een horecavoorziening van beperkte omvang. De gemeente Lingewaard draagt zorg voor de casco-restauratie van binnen- en buitenzijde van het fort. Na deze casco-restauratie in twee fasen zal het fort in beheer gegeven worden aan de Stichting tot behoud en instandhouding van Fort Pannerden.

De gemeente Lingewaard heeft het initiatief genomen tot de restauratie van Fort Pannerden. Met financiële steun van de provincie Gelderland, het Rijk en diverse fondsen is de gemeente Lingewaard voornemens om het fort te restaureren en gereed te maken voor een nieuwe functie als museum en informatiecentrum.

Toekomstige functie van het fort (deelgebied 1)

Samen met de beheerstichting Fort Pannerden heeft de gemeente Lingewaard het plan voor de toekomstige functie van Fort Pannerden verder ontwikkeld. In deze nieuwe functie zal het fort gebruikt worden als museum en informatiecentrum.

Voor het fort hebben zich de volgende partners gemeld:

- De Stichting Fort Pannerden.
 - Staatsbosbeheer. Staatsbosbeheer heeft aangegeven in het fort een informatiecentrum voor de Klompenwaard te willen vestigen. Daarnaast wil Staatsbosbeheer samen met Lingewaard Natuurlijk het fort gebruiken als “uitvalsbasis” voor natuurontdekkingstochten in de Klompenwaard.
 - Rijkswaterstaat. Rijkswaterstaat is ontstaan in de periode dat het Pannerdens Kanaal werd gegraven en wil in het fort onder andere haar geschiedenis en haar toekomst aan het publiek tonen naast informatieverstrekking over de opgave van het beheer van de rivieren.
 - Waterschap Rivierenland wil het fort graag benutten in het kader van haar educatieve activiteiten.
 - Een horecaondernemer wil in het fort horeca van beperkte omvang aanbieden.
- De toekomstige functie van het fort is te verdelen in een aantal afzonderlijke delen.

Horecaruimtes:

- Fortcafé
- Keuken
- Aanvullende ruimtes voor vergaderingen, congres of groepsontvangst
- Een buitenterras op het fort (ca 100 m²)
- Een zomerterras bij de entree van het fort (ca 150 m²)

¹ De planbeschrijving is gebaseerd op het document: Toekomstige functie Fort Pannerden opgesteld door Gemeente Lingewaard, Afdeling Beleidsontwikkeling en Projecten, d.d. mei 2012. (Bijlage 1).

Museaal/informatie deel:

- Fortwinkel in combinatie met entree en kassa
- Museale ruimte voormalig privaat
- Kruitkamers
- Museale ruimtes buitenring
- Museale ruimtes 1^e verdieping
- Tentoonstellingsruimtes tussenverdieping

Overige ruimtes:

- Informatiecentrum Staatsbosbeheer
- Toiletruimte in de centrale gang: kamer
- Centrale trap
- Circulatieruimte en Garderobe
- Rondgang 2^e verdieping
- Uitkijkpunt op het fort
- Ruimtes voor tentoonstellingen en educatieve presentaties

Totale bruto vloeroppervlak:

Buitenring	800 m ²
Begane grond (museale ruimtes, educatieve functies, horeca, sanitaire ruimtes, opslagruimte)	1400 m ²
1 ^e verdieping	340 m ²
Totaal	2540 m²

Horecavoorziening

In het fort wordt een horecavoorziening van beperkte omvang ondergebracht die bezoekers in staat stelt tijdens en na een bezoek aan het fort een kopje koffie/thee en een drankje te nuttigen. Ook het aanbieden van een maaltijd behoort tot de mogelijkheden.

De horecaruimtes worden tevens gebruikt voor groepsontvangsten in het kader van voorlichting, educatie en kleinschalige congres- en vergaderbijeenkomsten. Het fort is ook beschikbaar voor het voltrekken van een huwelijksceremonie of bruidsrapportage. De beheerstichting is voornemens de horecafunctie te verpachten. Op het fort wordt een buitenterras ingericht en optioneel wordt in de zomermaanden een tijdelijk terras bij de entree van het fort ingericht.

Openstelling

De openstelling van het fort als museum en informatiecentrum wordt voor een groot deel gerealiseerd met de inzet van vrijwilligers. Uitgangspunt is dat in de periode april t/m oktober het fort in principe dagelijks is opengesteld van 10.00-18.00 uur. Het betreft ongeveer 150 openingsdagen.

Aanvullend wordt buiten deze openingstijden de mogelijkheid geboden voor groepsontvangsten op afspraak. Aan de hand van de bezoekersaantallen wordt in de toekomst overwogen of een uitbreiding van de openingstijden gewenst of noodzakelijk is.

Zowel tijdens als buiten de reguliere openingstijden kan het fort dienst doen als “uitvalsbasis” voor natuureducatieprojecten in de Klompenwaard. Naar verwachting zullen de educatieve activiteiten zich concentreren in de periode april-oktober op doordeweekse dagen.

Bezoekersaantallen

Voor de exploitatie is een inschatting gemaakt van het aantal bezoekers dat het fort zal bezoeken. Daarbij is uitgegaan van de bezoekersaantallen die ook andere forten van de Oude en Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam en andere informatiecentra rond cultuurhistorie en landschap en natuur in de omgeving genereren. Vooralsnog is uitgegaan van ongeveer 40.000 bezoekers in 2016.

Voor betalende bezoekers zijn vooral de weekenden en in het bijzonder de fortenmaand de belangrijkste openingsdagen. Evenementen en groepsactiviteiten zullen zich voor een groot deel afspelen op doordeweekse dagen. Er wordt uitgegaan van ongeveer 150 openingsdagen.

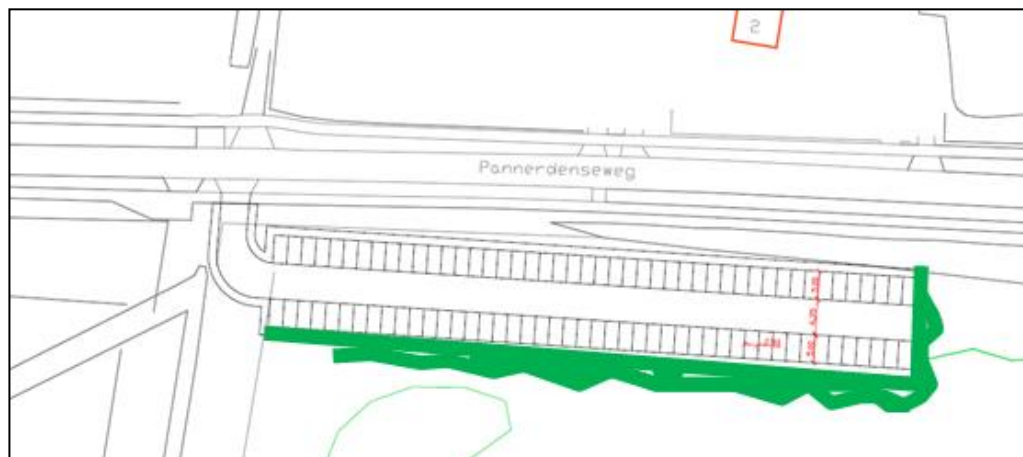
Parkeren

Fort Pannerden is gelegen in natuurgebied De Klompenwaard, een gebied dat Staatsbosbeheer als beheerder heeft aangewezen als “struingebied”. Gezien de aard van de omgeving en de dieren die er grazen is geen autoverkeer gewenst op de toegangsweg naar het fort. Alleen voor bevoorrading en beperkt groepsvervoer of invalidenvervoer kan gebruik gemaakt worden van de toegangsweg naar het fort. Voor mindervaliden zijn bij de entree van het fort 2 parkeerplaatsen gerealiseerd. In de directe omgeving van het fort is alleen parkeerruimte voor bevoorrading aanwezig.

Fietsers wordt toegestaan naar het fort te fietsen over de bestaande toegangsweg. Bij het fort wordt gelegenheid geboden fietsen te stallen. Deze fietsenstalling wordt zo ingericht dat dieren geen schade kunnen toebrengen aan fietsen en eigendommen van bezoekers. Voor de fietsenstalling wordt uitgegaan van 100 fietsen. Gezien de ligging in het natuurgebied Klompenwaard wordt voor de bezoekers aan Fort Pannerden het gebruik van de fiets als vervoermiddel in het gebied rondom Doornenburg sterk gepromoot.

Parkeren deelgebied 2

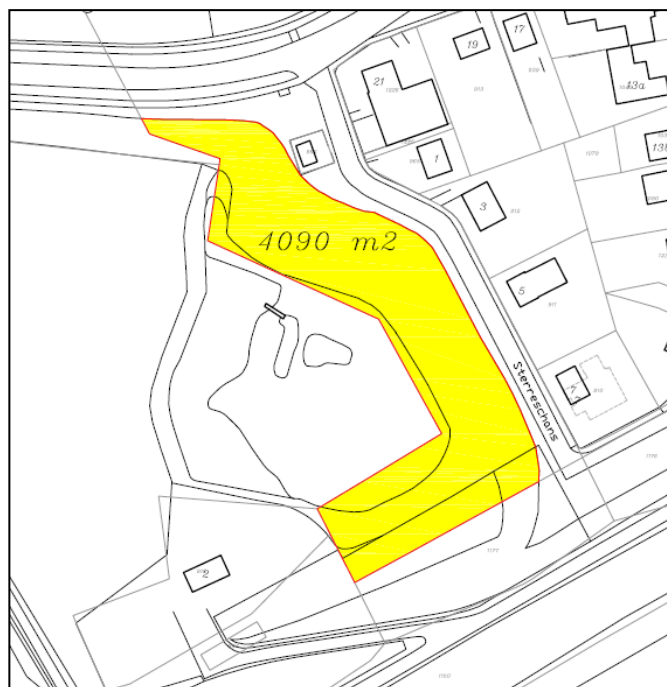
Ten westen van de Sterreschans wordt een Toeristisch Overstap Punt (TOP) voor circa 90 auto's gerealiseerd. Deze parkeervoorziening is tevens gericht op bezoekers van de Klompenwaard, waarbij inbegrepen Fort Pannerden. De parkeervoorziening is gelegen op 1300 meter van de entree van het fort. Voor jaarlijkse evenementen zoals de Monumentendag en de Fortenmaand kan aanvullend gebruik gemaakt worden van een naastliggende weide die als tijdelijk parkeerterrein kan worden ingericht. De parkeerplaats wordt landschappelijk ingepast door streekeigen beplanting te planten aan de zuidelijke en oostelijke zijde van het perceel. Een afbeelding is opgenomen op de volgende pagina.

Parkeervoorzieningen deelgebied 2

EHS Compensatie deelgebied 3

De gemeente Lingewaard is voornemens om voor de openstelling van Fort Pannerden en als TOP-locatie (Toeristisch Opstap Punt) een parkeerterrein van ongeveer 2.500 m² aan te leggen. De locatie (deelgebied 2) ligt in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) met de functie natuur. Voor ontwikkelingen in de EHS met de functie natuur geldt een compensatieplicht². Deelgebied 3 is aangewezen als compensatielocatie. De compensatielocatie heeft een grootte van circa 4.000 m², bijna twee keer de oppervlakte dat aangetast wordt. In het navolgende figuur is de locatie van de compensatielocatie weergegeven.

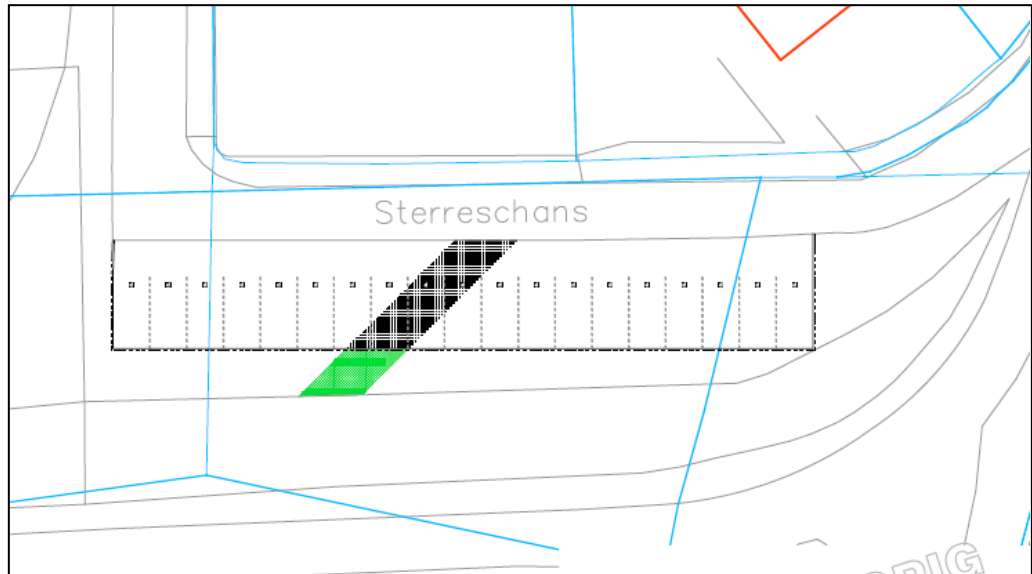

Deelgebied 3, compensatielocatie EHS

² Artikel 18.2.1 Ruimtelijke Verordening Gelderland, Geconsolideerde Versie (27 juni 2012).

Parkeren deelgebied 4

Bij de toegangspoort naar het fort (hoek Sterreschans) tegenover de Waaldijk wordt een parkeervoorziening voor circa 20 parkeerplaatsen. Op de navolgende afbeelding is een situatieschets van de mogelijke invulling van de langsparkerplaatsen opgenomen.

Mogelijke invulling parkeervoorziening deelgebied 4 (parkeren nabij de dijk)

3 Beleidskader

3.1 Rijksbeleid

3.1.1 *Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte*

Een actualisatie van het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid is nodig gebleken omdat de verschillende beleidsnota's op het gebied van ruimte en mobiliteit gedateerd zijn door nieuwe politieke accenten en veranderende omstandigheden zoals de economische crisis, klimaatverandering en toenemende regionale verschillen onder andere omdat groei, stagnatie en krimp gelijktijdig plaatsvinden. De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) geeft een nieuw, integraal kader voor het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid op rijksniveau.

De visie is vernieuwend in de zin dat ruimtelijke ontwikkelingen en infrastructuur sterker dan voorheen met elkaar verbonden worden. De structuurvisie vervangt daarvoor de Nota Ruimte, de Structuurvisie Randstad 2040, de Nota Mobiliteit, de Mobiliteits-Aanpak, de Structuurvisie voor de Snelwgomgeving en de ruimtelijke doelen en uitspraken in de PKB Tweede structuurschema Militaire terreinen, de Agenda Landschap, de Agenda Vitaal Platteland en Pieken in de Delta. De Structuurvisie Nationaal Waterplan blijft in zijn huidige vorm als uitwerking van de SVIR bestaan.

In de structuurvisie schetst het Rijk de ambities voor concurrentiekracht, bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid tot 2040 (lange termijn) en doelen, belangen en opgaven tot 2028 (middellange termijn).

De centrale visie wordt uiteengezet in drie hoofddoelstellingen voor de middellange termijn (2028), namelijk "concurrerend, bereikbaar en leefbaar&veilig". Voor de drie rijksdoelen zijn de onderwerpen van nationaal belang benoemd waarmee het Rijk aangeeft waarvoor het verantwoordelijk is en waarop het resultaten wil boeken. De drie hoofddoelstellingen:

- 1 Concurrerend = Het vergroten van de concurrentiekracht van Nederland door het versterken van de ruimtelijk-economische structuur van Nederland;
- 2 Bereikbaar = Het verbeteren, instandhouden en ruimtelijk zekerstellen van de bereikbaarheid waarbij de gebruiker voorop staat;
- 3 Leefbaar & veilig = Het waarborgen van een leefbare en veilige omgeving waarin unieke natuurlijke en cultuurhistorische waarden behouden zijn.

Toets plan

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van de Nationale ruimtelijke hoofdstructuur. De beleidsuitspraken in de structuurvisie zijn van algemene aard. De beleidsuitspraken zijn en worden verder uitgewerkt in provinciaal en gemeentelijk beleid. Toetsing zal derhalve plaatsvinden op provinciaal en gemeentelijk niveau.

3.1.2 Besluit algemene regels omgevingsrecht

Het kabinet heeft in de hiervoor genoemde SVIR vastgesteld dat voor een beperkt aantal onderwerpen de bevoegdheid om algemene regels te stellen zou moeten worden ingezet. Het gaat om de volgende nationale belangen: Rijkswaardewegen, Project Mainportontwikkeling Rotterdam, Kustfundament, Grote rivieren, Waddenzee en wadengebied, Defensie, Ecologische hoofdstructuur, Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde, Hoofdwegen en hoofdspoorwegen, Elektriciteitsvoorziening, Buisleidingen van nationaal belang voor vervoer van gevaarlijke stoffen, Primaire waterkeringen buiten het kustfundament en IJsselmeergebied (uitbreidingsruimte).

De SVIR bepaalt welke kaderstellende uitspraken zodanig zijn geformuleerd dat deze bedoeld zijn om beperkingen te stellen aan de ruimtelijke besluitvormingsmogelijkheden op lokaal niveau. Ten aanzien daarvan is een borging door middel van normstelling, gebaseerd op de Wro, gewenst. Die uitspraken onderscheiden zich in die zin dat van de provincies en de gemeenten wordt gevraagd om de inhoud daarvan te laten doorwerken in de ruimtelijke besluitvorming. Zij zijn dus concreet normstellend bedoeld en worden geacht direct of indirect, dat wil zeggen door tussenkomst van de provincie, door te werken tot op het niveau van de lokale besluitvorming, zoals de vaststelling van bestemmingsplannen.

Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) bevestigt in juridische zin die kaderstellende uitspraken. Slechts daar waar een directe doorwerking niet mogelijk is, bij de Ecologische Hoofdstructuur (de artikelen worden later aan het Barro toegevoegd) en bij de Erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde is gekozen voor indirecte doorwerking via provinciaal medebewind. Tevens treden regels ten aanzien van radarverstoringsgebieden op een nader te bepalen tijdstip in werking.

Het besluit is aangevuld met de ruimtevraag voor de onderwerpen veiligheid op rijkswaardewegen, toekomstige uitbreiding van infrastructuur, de elektriciteitsvoorziening, de ecologische hoofdstructuur (EHS), de veiligheid van primaire waterkeringen, reserveeringsgebieden voor hoogwater langs de Maas en maximering van de verstedelijkingsruimte in het IJsselmeer. Ook is het onderwerp duurzame verstedelijking in regelgeving worden opgenomen.

Het kabinet heeft de keuze voor deze onderwerpen gemaakt in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte; deze is in het eerste kwartaal van 2012 vastgesteld. Door de nationale belangen vooraf in bestemmingsplannen te borgen, wordt met het Barro bijgedragen aan versnelling van de besluitvorming bij ruimtelijke ontwikkelingen en vermindering van de bestuurlijke drukte.

Het plangebied is deels in het aangewezen rivierbed en stroomvoerend deel van het rivierbed (fort) gelegen en deels daarbuiten (parkeerplaatsen). Zie hiervoor de figuur op de volgende pagina. De beoogde ontwikkeling ter plaatse van het fort voorziet uitsluitend in een functiewijziging binnen bestaande bebouwing. De beoogde parkeerplaats voorziet niet in nieuwe bebouwing. Hierdoor is geen sprake van een aantasting van de functie van het rivierbed of stroomvoerend deel van het rivierbed.

Uitsnede van de kaart Grote rivieren van het Barro (rode cirkels: globale begrenzing van het plangebied)

Toets plan

Het Besluit algemene regels omgevingsrecht geeft geen concreet toetsingskader voor de planontwikkeling.

3.1.3 Nationaal Waterplan

In december 2009 is het Nationaal Waterplan vastgesteld. Het Nationaal Waterplan is de opvolger van de Vierde Nota Waterhuishouding uit 1998 en vervangt alle voorgaande nota's waterhuishouding. Op basis van de Wet ruimtelijke ordening heeft het Nationaal Waterplan voor de ruimtelijke aspecten de status van structuurvisie. Het Nationaal Waterplan geeft in hoofdlijnen aan welk beleid het Rijk in de periode 2009 - 2015 voert om te komen tot een duurzaam waterbeheer. Het Nationaal Waterplan richt zich op bescherming tegen overstromingen, voldoende en schoon water en diverse vormen van gebruik van water. Ook worden de maatregelen genoemd die hiervoor worden genomen.

Het plangebied ligt in het gebied 'Rivieren'. De grote rivieren bestaan uit het Nederlandse deel van de Rijn inclusief de aftakkingen en de Maas en wordt onderscheiden in bovenrivieren, benedenrivieren en de Maas. De Rijn- en Maasmonding hebben andere hydraulische kenmerken dan het bovenrivierengebied. De rivieren zijn breder en stromen trager en staan onder invloed van het getij. Bij het rivierengebied gaat het om de rivier zelf, het rivierbed en de ruimte binnendijs die nodig is voor rivierverruiming. De rivier en het rivierbed vormen het 'buitendijks' gebied. Iedere rivier(tak) heeft eigen kenmerken en eigenschappen.

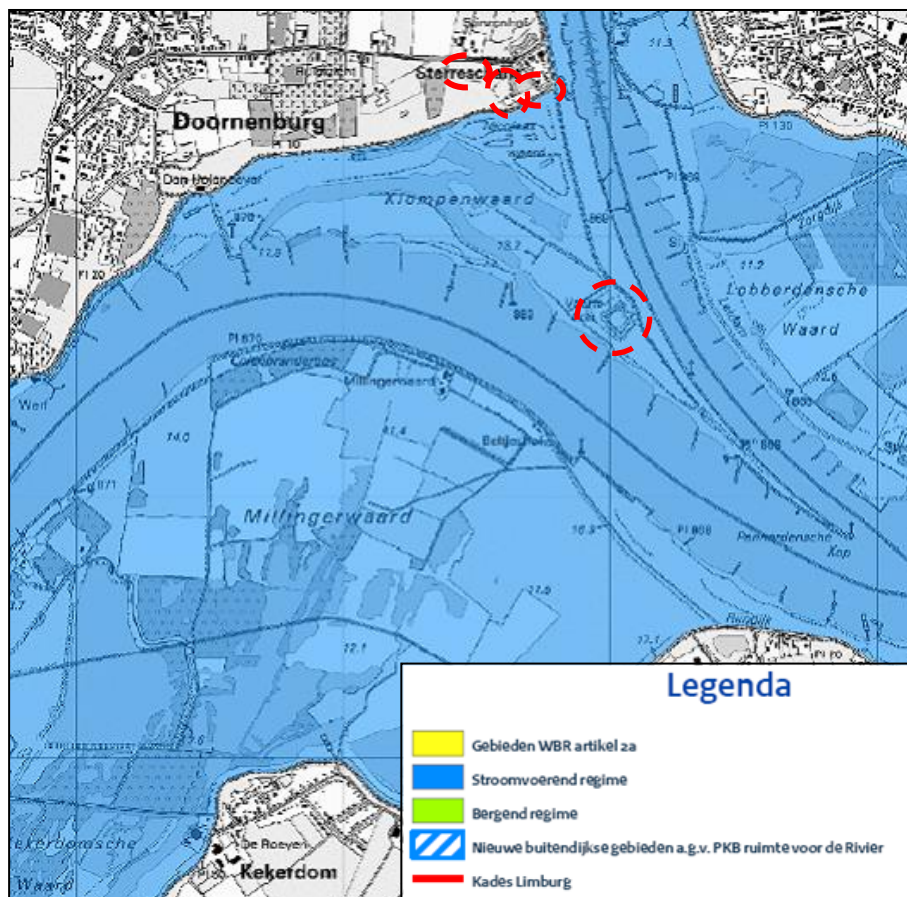
In de afgelopen eeuwen is door de verschillende gebruiksfuncties veel ruimte aan de rivieren ontnomen, met als gevolg dat de rivieren zijn ingeklemd tussen de dijken, die steeds hoger zijn gemaakt. Door de bevolkingsontwikkeling en economische groei zijn de te beschermen waarden sterk toegenomen. Deze kwetsbaarheid van ons land, tezamen met ongunstige verwachtingen over klimaatverandering en zeespiegelstijging, maken duidelijk dat een duurzame bescherming tegen hoogwater, zowel nu als in de toekomst, hoge prioriteit moet houden.

3.1.4 Waterwet

De Waterwet regelt vanaf inwerkingtreding op 22 december 2009 het beheer van oppervlaktewater en grondwater, en verbetert ook de samenhang tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening. Op grond van deze wet moeten de provincies één of meer regionale waterplannen vaststellen die wat betreft de ruimtelijke aspecten de status van provinciale structuurvisie hebben. De Waterwet vervangt de bestaande wetten voor het waterbeheer in Nederland, met uitzondering van de Waterschapswet.

3.1.5 Beleidslijn grote rivieren

De Beleidslijn grote rivieren bestaat uit vier delen, een beleidsbrief, beleidsregels, een handreiking en een set kaarten. Doelstelling van de Beleidslijn grote rivieren is om de beschikbare afvoer- en bergingscapaciteit van het rivierbed te behouden en ontwikkelingen tegen te gaan die de mogelijkheid tot rivierverruiming door verbreding en verlaging nu en in de toekomst feitelijk onmogelijk maken. Er wordt onderscheidt gemaakt tussen een 'bergend' regime en een 'stroomvoerend' regime.

Kaart beleidslijn grote rivieren

Deelgebied 2, 3 en 4 liggen buiten de invloedssfeer van de Beleidslijn grote rivieren. Voor deelgebied 1 geldt uitsluitend het 'stroomvoerend' regime. Dit houdt in dat er stringente beperkingen gelden voor de uitbreiding van bestaande niet-riviergebonden activiteiten. Er geldt onder andere dat de oppervlakte bebouwing, onder voorwaarden, met niet meer dan 10% mag toenemen. Bij agrarische bedrijven kan door de waterbeheerder een grotere toename worden toegestaan.

Nieuwe niet-riviergebonden activiteiten zijn binnen dit regime alleen mogelijk als er sprake is van het hergebruiken van bestaande gebouwen of als er met rivierverruimingsmaatregelen per saldo meer ruimte voor de rivier wordt geboden.

De juridische vertaling van de regimes is verwerkt in de Beleidsregels grote rivieren. De Beleidsregels grote rivieren zijn beleidsregels in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Deze moeten worden gehanteerd bij de beslissing tot verlening van een Watervergunning. De Watervergunning waar de beleidsregels betrekking op hebben is opgenomen in artikel 6.12, eerste lid Waterbesluit.

3.1.6 Toets plan

De beleidsuitspraken in de Nota Ruimte zijn van algemene aard en zijn verder uitgewerkt in provinciaal en gemeentelijk beleid. Toetsing zal derhalve plaatsvinden op provinciaal en gemeentelijk niveau.

In dit plan wordt er een bezoekerscentrum en een museum in het fort gerealiseerd alsmede een parkeervoorziening voor de bezoekers van het fort. Voor wat betreft de Beleidslijn grote rivieren is er in dit plan sprake van een niet-riviergebonden activiteit. Voor deze activiteiten geldt een nee, tenzij benadering. In dit plan geldt dat er sprake is van 'een functieverandering binnen de bestaande bebouwing'. Onder een aantal algemene voorwaarden is voorliggend plan in overeenkomst met de Beleidslijn grote rivieren. Mogelijk is er voor het plan een watervergunning of een melding op grond van de Waterwet noodzakelijk. Voor de realisatie van kleinschalige ingrepen zoals bijvoorbeeld een fietsenstalling, vlaggenmasten, borden en terras e.d. kan waarschijnlijk worden volstaan met een melding. Ook voor de functiewijziging van het fort is waarschijnlijk geen watervergunning noodzakelijk. Dit plan zal in het kader van het wettelijk vooroverleg artikel 3.1.1 Bro worden voorbesproken met Rijkswaterstaat in verband met het bepalen van de noodzaak van een watervergunning.

3.2 Provinciaal beleid

3.2.1 Streekplan Gelderland 2005

Het ruimtelijk beleid van de provincie Gelderland is vastgelegd in het streekplan Gelderland 2005. Na de inwerkingtreding van de Wet ruimtelijke ordening heeft het streekplan de status van structuurvisie gekregen.

Ecologische hoofdstructuur

Het plangebied valt op grond van de Beleidskaart ruimtelijke structuur binnen de EHS Natuur. De EHS natuur is een onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur. De EHS bestaat naast gebieden aangewezen voor natuur ook uit verbindingzones en verwevingsgebieden. Op deze onderdelen is toegespitst ruimtelijk beleid van toepassing. Voor het behoud en herstel van de biodiversiteit in Gelderland zijn de drie delen van de EHS onlosmakelijk met elkaar verbonden. Soorten die gebonden zijn aan grotere natuurgebieden vinden vooral een plek in EHS-natuur. EHS-natuur bestaat uit bestaande natuurgebieden en voor een kleiner deel uit natuurontwikkelingsgebieden die momenteel agrarische cultuurgrond zijn. Voor de gebieden met een natuurontwikkelingsdoelstelling geldt dat regulier gebruik op basis van de vigerende bestemming kan

worden gecontinueerd. EHS-verweving is van belang voor soorten die gebonden zijn aan gebieden waarin veel natuurelementen en natuurkwaliteiten verweven zijn met agrarisch en ander gebruik van het cultuurlandschap. Met de ecologische verbindingzones neemt de versnippering van de natuur af en ontstaan meer migratiemogelijkheden voor plant- en diersoorten.

Binnen de Ecologische Hoofdstructuur geldt de “nee, tenzij”-benadering. Dit houdt in dat een herziening of wijziging van het bestemmingsplan niet mogelijk is als daarmee de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Om te kunnen bepalen of de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied significant worden aangetast, moet het bevoegd gezag erop toezien dat hiernaar door de initiatiefnemer onderzoek wordt verricht. In paragraaf 4.5 is onderzoek naar de aanwezige natuurwaarden beschreven.

Waardevol landschap

Het plangebied ligt tevens in een gebied dat door de provincie in het streekplan is aangewezen als ‘waardevol landschap’. In de streekplanuitwerking geeft de provincie per landschap aan welke landschappelijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten aanwezig zijn. Het ruimtelijk beleid voor de waardevolle landschappen is het behouden en versterken van de landschappelijke kernkwaliteiten.

Het plangebied ligt in het waardevol landschap Ooijpolder en Rijnstrangen. Regionaal gezien valt dit waardevol landschap binnen het Knooppunt Arnhem-Nijmegen. Het landschap in de KAN-regio is inmiddels sterk verstedelijkt. Het vormt een uitgestrekt stedelijk netwerk met suburbaan wonen, plaatselijk hoge dichtheden en relatief weinig hoogbouw. Het hoge inwoneraantal, de infrastructuur en de bedrijvigheid zijn de landschapsvormende krachten. De middelgrote steden Arnhem en Nijmegen liggen tegenover elkaar op de flanken van respectievelijk het Veluwemassief en de Nijmeegse stuwwal, gescheiden door de rivieren Waal en Nederrijn en de tussenliggende vlakke Over-Betuwe. De Waardevolle landschappen vormen de groene randen van het Knooppunt.

Binnen het waardevol landschap Ooijpolder en Rijnstrangen valt het plangebied in het deelgebied ‘uiterwaarden’. Voor dit deelgebied gelden de volgende kernkwaliteiten:

- Gave gradiënten van kom-oeverwal-uiterwaard-rivier;
- Overwegend open landschap met in kom afwisseling van weidebouw, oude strangen en kleiputten met ooibos; oeverwal afwisselend open en kleinschalig met afwisseling van bouwland, grasland, boomgaard;
- Vrij uitzicht vanaf de dijk over het binnendijkse landschap en naar de stuwwallen van Nijmegen en Montferland;
- Cultuurhistorische kwaliteiten verweven in het landschap, zoals historische boerderijen (plaatselijk op terpen) en relictten van de IJssellinie.

3.2.2 Provinciale verordening Gelderland

Het streekplan Gelderland 2005 heeft op grond van het overgangsrecht de status gekregen van structuurvisie ingevolge artikel 2.2 lid 1 van de Wet ruimtelijke ordening. Daarnaast kunnen, indien provinciale of nationale belangen dat met het oog op een goede ruimtelijke ordening noodzakelijk maken, bij of krachtens provinciale verorde-

ning respectievelijk bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regels worden gesteld omtrent de inhoud en toelichting van bestemmingsplannen. De Ruimtelijke Verordening Gelderland voorziet hierin.

De verordening richt zich net zo breed als het streekplan op de fysieke leefomgeving in de provincie. Bij de afzonderlijke voorschriften uit de verordening is in de artikel gewijze toelichting een korte duiding en verantwoording van het provinciaal belang opgenomen.

Ecologische hoofdstructuur

In artikel 18 van de provinciale verordening wordt ingegaan op de ecologische hoofdstructuur. De verordening schrijft voor dat in een bestemmingsplan in een gebied gelegen binnen de EHS geen bestemmingen zijn toegestaan waardoor de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied, zoals aangegeven in de streekplanuitwerking “Kernkwaliteiten en omgevingscondities van de Gelderse ecologische hoofdstructuur” en het Waterplan Gelderland 2010 - 2015, welke zijn opgenomen als bijlage 4 en bijlage 10 bij de verordening, significant worden aangetast.

In afwijking van artikel 18.1 kan een bestemmingsplan activiteiten, die mede tot doel hebben de kwaliteit van de EHS te verbeteren, mogelijk maken, voor zover door die activiteiten, blijkens een in provinciale of (inter)gemeentelijke structuurvisie vastgelegde integrale gebiedsvisie in onderlinge samenhang of in samenhang met activiteiten in een ander bestemmingsplan:

- a de kwaliteit van de EHS verbetert, waarbij de oppervlakte van de EHS gelijk blijft of toeneemt; of
- b het areaal van de EHS wordt vergroot, ter compensatie van het gebied dat door de activiteiten verloren is gegaan, indien daarmee een beter functionerende EHS ontstaat.

Het bestemmingsplan als bedoeld in artikel 18.2.1 bevat in de toelichting een verantwoording van de aard, wijze en tijdstip van realisatie van de kwaliteits- of kwantiteitswinst.

Voorliggend bestemmingsplan voorziet door de aanleg van een parkeervoorziening binnen de EHS in een aantasting van de EHS. In het hoofdstuk 4.5 flora en fauna wordt nader ingegaan hoe de aantasting van de EHS gecompenseerd wordt. Hiermee voldoet voorliggend plan aan de regels, zoals opgenomen in provinciale verordening Gelderland.

3.2.3 Waterplan Gelderland 2010-2015

Het Waterplan bevat het waterbeleid van de provincie en is de opvolger van het derde Waterhuishoudingsplan (WHP3). Het beleid uit WHP3 wordt grotendeels voortgezet. Het Waterplan is tegelijk opgesteld met de water(beheer)plannen van het Rijk en de waterschappen. In onderlinge samenwerking zijn de plannen zo goed mogelijk op elkaar afgestemd. Het Waterplan Gelderland heeft op basis van de nieuwe Waterwet de status van structuurvisie en is op 1 januari 2010 in werking getreden.

In het plan staan de doelen voor het waterbeheer, de maatregelen die daarvoor nodig zijn en wie ze gaat uitvoeren. Voor oppervlaktewaterkwaliteit, hoogwaterbescherming, regionale wateroverlast, watertekort en waterbodems gelden provinciebrede doelen. Voor een aantal functies, zoals landbouw, natte natuur, waterbergingsgebieden en grondwaterbeschermingsgebieden, zijn specifieke doelen geformuleerd.

Het plangebied heeft op grond van het Waterplan de basisfunctie 'natuur'. In het bijbehorende beleidsdocument wordt verder niet ingegaan op deze basisfunctie.

3.2.4 Toets plan

Het plangebied ligt in de EHS natuur. De toetsing van de impact van het plan op de landschapswaarden wordt behandeld in paragraaf 4.6. Hieruit blijkt dat de natuur- en landschapswaarden als gevolg van het plan niet worden aangetast of dat compensatie plaatsvindt. In dit plan wordt de cultuurhistorische kwaliteit van het waardevol landschap Ooijpolder en Rijnstrangen behouden en versterkt door de renovatie en functieverandering van het fort. Het plan is hiermee in overeenstemming met het provinciale beleid.

3.3 Regionaal beleid

3.3.1 Regionaal Plan Stadsregio Arnhem Nijmegen

Het Regionaal Plan Stadsregio Arnhem Nijmegen 2005-2020 'Werken aan een aantrekkelijke en concurrerende stadsregio in Noordwest Europa', heeft de formele status van 'Regionaal Structuurplan', conform artikel 36 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO). Binnen de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) heeft het plan, conform artikel 9.1.2. van de invoeringswet Wet ruimtelijke ordening (IWro), de status gekregen van provinciale structuurvisie, conform artikel 2.2 Wro.

Het Regionaal Plan is de opvolger van het Regionaal Structuurplan KAN 1995 - 2015. Het doel van dit Regionaal Plan is het werken aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat van de regio Arnhem-Nijmegen voor haar inwoners, ondernemers en bezoekers. De Stadsregio wil burgers en bedrijven aan de regio binden door hen mogelijkheden te bieden om in een mooie en aantrekkelijke omgeving te wonen en werken. Er worden hierbij vier speerpunten onderscheiden:

- versterken van het economisch vestigingsklimaat;
- verbetering van de bereikbaarheid;
- vergroten van de toegankelijkheid en aantrekkelijkheid van het landelijk gebied voor de natuur en voor de recreatie;
- verbeteren van de kwaliteit van het wonen in stad, dorp en landelijk gebied, waarbij de relatie met landschap, bereikbaarheid en voorzieningen kwaliteitsfactoren zijn.

Dit plan heeft betrekking op het derde speerpunt. Om het landelijk gebied van de regio Arnhem-Nijmegen te ontwikkelen is er in het Regionaal Plan gekozen voor een strategie waarbij stad en land integraal benaderd worden: het regionaal landschapspark.

Een benadering waarbij stad en land niet langer tegenpolen van elkaar zijn, maar het landschap in alle variëteit van functies en waarden centraal stelt. In het regionaal landschapspark staat centraal:

- Kwaliteit van stad en landschap (aantrekkelijk);
- Toegankelijkheid van het buitengebied;
- Roep om identiteit (landschappelijk en cultureel);
- Plaats bieden aan diverse leefstijlen (multi-cultuur);
- De vraag naar multifunctionele gebieden;
- Private participatie zorgt voor sociale inbedding;
- Stimuleren van samenwerking in uitvoering.

Inzet is de ontwikkeling van een landschap waar naast agrarisch gebruik ruimte wordt gemaakt voor het benutten van cultuurhistorische waarden, toeristische en recreatieve voorzieningen en natuur- en landschapsontwikkeling. Door deze functies met elkaar te verbinden middels een recreatief netwerk wordt het landschap toegankelijk en beleefbaar gemaakt. Daarmee vormt het landschap een extra aantrekkelijke omgeving om in te leven en te recreëren. Het regionaal landschapspark wordt opgevat als een ruimtelijk samenstel van:

- 1 Regionaal netwerk van recreatieve routes als verbinding tussen stad en land;
- 2 Natuur- en landschapsontwikkeling in nabijheid van de stad;
- 3 Cultuurhistorische hotspots/zones als identiteitservaring;
- 4 Kleinschalige initiatieven bij agrarische bedrijven gericht op zorg, spel en vermaak, streekverkoop, kleine horeca, tuinbeleving en verwerking van eigen producten.

3.3.2 Keur Waterschap Rivierenland 2009

Waterschap Rivierenland hanteert een verordening (Keur). De keur beoogt handelingen van inwoners, bedrijven etc. te reguleren die het beheer van het watersysteem in gevaar kunnen brengen. Met het Keur is ook de overzichtkaart Waterkeringen opgesteld. Hierop staan zowel de primaire als de regionale waterkeringen in het beheergebied van het waterschap Rivierenland. Nabij het plangebied ligt de Waaldijk. Deze waterkering is positief bestemd, inclusief een vrijwaringszone voor de dijk.

De beschermingszone is op de verbeelding van het bestemmingsplan aangegeven. Er gelden beperkingen voor bouwen en aanleggen op grond van de regels.

Zonder vergunning van het bestuur is het verboden gebruik te maken van de kern- en beschermingszones van een waterstaatswerk door, anders dan in overeenstemming met de functie, daarin, daarop, daarboven, daarover of daaronder:

- werkzaamheden te verrichten;
- werken of (opgaande hout-) beplantingen aan te brengen, of te hebben, dan wel aanwezige werken te slopen of te verwijderen en (hout)beplantingen te verwijderen;
- vaste stoffen, voorwerpen of dieren te brengen of te hebben, of te (be)houden;
- activiteiten te houden op andere dan daarvoor aangewezen plaatsen;
- buiten openbare verharde wegen met rij- of voertuigen, dan wel met een lastdier te rijden of vee te drijven;
- zich anders dan als rechthebbende te bevinden als dat is aangegeven op een voor het publiek kenbare wijze.

3.3.3 Waterbeheerplan 2010-2015

Het beleid uit het Waterbeheerplan 2010-2015 van Waterschap Rivierenland is er op gericht schoon hemelwater niet af te voeren naar de riolering. In het kader van duurzaam waterbeheer is het gewenst om bij alle nieuwbouw maximale afkoppeling van het hemelwater toe te passen. Hierbij hanteert het waterschap de drietrapsstrategie 'vasthouden, bergen en afvoeren'. Het schone hemelwater dient geïnfiltreerd te worden in de bodem of anders via een bodempassage afgevoerd te worden naar het oppervlaktewater.

3.3.4 Toets plan

In dit plan krijgt het fort een nieuwe functie als museum en informatiecentrum en wordt er een parkeerterrein gerealiseerd. Hiermee wordt voldaan aan het derde speerpunt van het Regionaal Plan Stadsregio Arnhem Nijmegen: het vergroten van de toegankelijkheid en aantrekkelijkheid van het landelijk gebied voor de natuur en voor de recreatie.

De parkeerplaats ligt binnen de kernzone van de primaire waterkering. Op grond van de Keur van het waterschap is voor de geplande werkzaamheden een ontheffing noodzakelijk. Hierover zal overleg plaatsvinden met het waterschap.

3.4 Gemeentelijk beleid

3.4.1 Structuurvisie Lingewaard 2012-2022

Op 22 mei 2012 is de Structuurvisie Lingewaard 2012 - 2022 vastgesteld. In deze structuurvisie zijn de kaders van de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente Lingewaard beschreven.

In de structuurvisie is voor de ontwikkeling van het stedelijk netwerk een aantal opgaven geformuleerd, te weten:

1. Uiterwaarden toegankelijk en recreatief aantrekkelijk maken
2. Park Lingezen
3. Hoogwaardig openbaar vervoer
4. Ontwikkelen van de knooppunten
5. Ontwikkelen van het recreatieve routenetwerk
6. Concentreren glastuinbouw
7. Versterken en verlevendigen van de lokale economie in het Huissense centrum
8. Landschap, recreatie en economie met elkaar verbinden

Ten behoeve van voorliggend bestemmingsplan, zijn met name opgave 1, 5 en 8 van belang.

Opgave 1: Uiterwaarden toegankelijk en recreatief aantrekkelijk maken

De uiterwaarden van de gemeente dienen een aantal belangrijke doelen. Ze vormen voor veel dieren en planten een beschermde omgeving. Daarnaast zorgen ze ervoor dat bij hoge waterstanden water opgevangen kan worden. Ten derde hebben de uiterwaarden een open en weids natuurlijk karakter dat voor recreanten interessant is. Vooral vanaf de dijken is het open en weidse landschap van de uiterwaarden goed te ervaren.

Ontwikkeling van natuur, recreatie en opvang van water levert projecten op die per uiterwaard weer verschillende accenten kent. Het accent dat een bepaalde uiterwaard in de projecten krijgt wordt in belangrijke mate bepaald door de natuurlijke waarde die de uiterwaard kent en de potentie die de uiterwaard heeft om bij te dragen aan recreatie. De uiterwaarden in de gemeente behoren tot het Natura 2000 gebied. Ook zijn alle uiterwaarden opgenomen als onderdeel van de ecologische hoofdstructuur. De uiterwaarden langs de Waal zijn aangewezen als EHS- natuur en zijn binnen deze hoofdstructuur het meest beschermd. De mogelijkheden voor ontwikkeling van recreatie in de uiterwaarden langs de Neder-Rijn zijn dan ook groter.

Een aantal projecten ten behoeve van natuur-, recreatieontwikkeling en extra wateropvang in de uiterwaarden is inmiddels opgestart of is al afgerond. De uiterwaarden rond Fort Pannerden worden in het kader van ontwikkeling onder de loep genomen. Recreatie en cultuurhistorie vormen hierbij de belangrijkste insteek.

Locaties TOP's

Opgave 5: Ontwikkelen van het recreatieve routenetwerk

Versterken van een stedelijk netwerk betekent niet alleen het versterken van snelle verbindingen, maar ook van langzame verbindingen, bijvoorbeeld fiets- wandel of ruitpaden. Een goede aanhechting van groene gebieden zoals Park Lingezegen en de uiterwaarden aan omliggende woonkernen is hierbij van belang. Ook vervoer over water kan een bijdrage leveren aan het recreatief netwerk. Vervoer over water kan ter ondersteuning zijn van bijvoorbeeld het wandel- of fietsroutenetwerk maar kan ook een op zichzelf staande route zijn, bijvoorbeeld tussen Arnhem en Doornenburg. Ook aanlegmogelijkheden voor de pleziervaart vormen een toevoeging op het recreatieve netwerk.

Veel recreanten die willen fietsen of wandelen komen per auto. De parkeerplaatsen waar de recreanten hun auto's kunnen parkeren, sluiten logischerwijs aan op de diverse routenetwerken. Hiervoor zijn zogenaamde Toeristische Overstappunten (TOP's) aangewezen binnen het 'Beleidsplan Recreatie en Toerisme'. Een TOP is duidelijk gemarkeerd en voorzien van voldoende parkeergelegenheid en ligt (bij voorkeur) in de directe nabijheid van horecavoorzieningen.

Verder is de TOP voorzien van informatieborden met daarop diverse routes. In onze gemeente zijn drie TOP's aangewezen. De locatiekeuze van de TOP bij Doornenburg is nog niet definitief. Verder geldt dat de TOP's nog aankleding behoeven.

Opgave 8: Landschap, recreatie en economie met elkaar verbinden

In het uiterste puntje van de gemeente splitst de Neder-Rijn zich in tweeën in het Pannerdensch Kanaal en de Waal. De omgeving rond dit splitsingspunt kent een rijke geschiedenis. Getuigen hiervan zijn Kasteel Doornenburg, Fort Pannerden en Sterrenschans. Het is vooral deze omgeving die jaarlijks vele recreanten en toeristen trekt. Niet alleen de cultuurhistorische waarde van het gebied trekt bezoekers, het open landschap langs de rivieren is vooral rond het splitsingspunt goed beleefbaar. In dit gebied liggen nog vele recreatieve mogelijkheden voor de toekomst. Deze mogelijkheden beperken zich niet alleen tot het recreatief ontwikkelen van het gebied rond het splitsingspunt zelf. Er liggen ook kansen om het gebied rond het splitsingspunt te verbinden met het in Duitsland gelegen Schenkenschans.

Recreatief ontwikkelen van een gebied betekent ook meer bezoekersstromen. Om te voorkomen dat meer bezoekers voor meer overlast in Doornenburg zorgt, dient recreatieve ontwikkeling van het gebied hand in hand te gaan met het bewaken van de leefbaarheid in het dorp. Meer bezoekers betekent ook economische mogelijkheden voor Doornenburg. Ontwikkeling van horecavoorzieningen biedt perspectief. Een integrale visie voor Doornenburg in samenhang met het gebied rond het splitsingspunt waarin de potentie voor recreatieontwikkeling onder de loep wordt genomen is voor de gemeente een opgave.

Een eerste inventarisatie voor kansen van dit gebied vindt al plaats. Deze eerste inventarisatie wordt gedaan naar aanleiding van de restauratie en herbestemming van Fort Pannerden. Een belangrijk opgave voor Doornenburg en omgeving is het beter toegankelijk maken en aanleggen van recreatieve routes en daarbij aansluiten op routes die verder de gemeente in lopen. Voor recreanten voldoende parkeerruimte op de juiste plek realiseren vormt hierbij een aandachtspunt. Ook zal er binnen deze opgave nagedacht moeten worden over het eventueel verleggen van de veerverbinding naar een strategische locatie. Verder ligt er een belangrijk deelopgave in het herkenbaarder maken en ontwikkelen van Sterrenschans als recreatief product. Ontwikkelingen in samenhang met Schenkenschans dienen niet uit het oog te worden verloren

3.4.2 Landschapsontwikkelingsplan Lingewaard

In het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) uit 2006 is het landschapsbeleid voor het buitengebied van de gemeente Lingewaard vastgelegd. Het LOP biedt ook de basis om in te spelen op het proces van maatschappelijke veranderingen, zoals de ontwikkelingen in de landbouw, veranderingen in het omgaan met het milieu en het gewijzigde beleid en de regelgeving van de provinciale- en rijksoverheid. Verder dient het LOP als toetsingskader voor het toekennen van subsidies in het kader van landschapsverbetering en platteland vernieuwing.

De landschapvisie is opgebouwd aan de hand van vier thema's:

- Tegengaan dreigende landschappelijke tweedeling;
- Versterken landschappelijke hoofdstructuur;
- Versterking historische identiteit;
- Versterking van netwerken.

Voor het plangebied geldt op basis van de visiekaart de wenselijke ontwikkeling 'vergroten herkenbaarheid en toekennen nieuwe functies verdedigingswerken' (Herontdekken historische identiteit oeverwallen).

De landschapvisie heeft geleid tot de formulering van een viertal Gebiedsopgaven:

- 1 Versterking eenheid komgebieden door ontwikkeling van de zone rond de Linge als kwalitatief hoogwaardig en multifunctioneel landschap.
- 2 Kwalitatieve ontwikkeling van de dijkzone in combinatie met verhoging recreatieve kwaliteit.
- 3 Inpassing van stedelijke ontwikkelingen, met name op de oeverwallen, hand in hand met verbetering van de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid van de dorpen.
- 4 Versterking robuust natuurlandschap en recreatieve kwaliteit uiterwaarden.

Voor dit plan is gebiedsopgave 4 van toepassing.

3.4.3 Beleidsplan Recreatie en Toerisme

De gemeente Lingewaard heeft in 2002 een Toeristisch-recreatief Actieplan (TRAP) vastgesteld. In dit plan is een strategische visie verwoord voor de toeristisch recreatieve ontwikkeling van de gemeente. De visie is in 2009 geactualiseerd.

In het actieplan wordt in de strategische visie de ontwikkelingskansen voor dagrecreatie, verblijfsrecreatie en routegebondenrecreatie beschreven. Eén van de ontwikkelingskansen voor dagrecreatie is het versterken van de beleefbaarheid van rivieren en cultuurhistorie.

Het rivierenlandschap en de cultuurhistorie vormen essentiële belevingselementen voor de gemeente Lingewaard. Door ontwikkeling en herstel van het landschap (o.a. de dijken, wielen en uiterwaarden) en het beleefbaar maken van cultuurhistorische elementen worden deze kwaliteiten versterkt. In ruimtelijke ontwikkelingsprojecten moet aandacht zijn voor aspecten als water, natuur en landschap, cultuurhistorie en beleefbaarheid. Dit voor de eigen bevolking (leefbaarheid) maar ook voor bezoekers (natuur- en cultuurtoeristen c.q. -recreanten). Bij de ruimtelijk ontwikkelingsprojecten in de gemeente Lingewaard moet expliciet gekeken worden of er mogelijkheden zijn voor toerisme en recreatie.

Het meest essentieel zijn de ontwikkelingskansen rond Doornenburg. Hier liggen Kasteel Doornenburg, de Sterreschans en Fort Pannerden in elkaars nabijheid en kan zowel het thema verdediging door eeuwen heen als het thema waterbeheersing tot ontwikkeling worden gebracht. Ook liggen er kansen om dit sleutelgebied aan Nederlandse zijde van de Gelderse Poort te verbinden met de Schenkenschans aan Duitse zijde. Bij de toeristisch-recreatieve ontwikkelingen rond Doornenburg moet rekening worden gehouden met eventuele overlast van bezoekersstromen die de leefbaarheid in de kern aantast. Andere ontwikkelingsmogelijkheden zijn onder meer het opnieuw

beleefbaar maken van het verdronken dorp Hulhuizen en het realiseren van een route om de Rijn-IJssellinie toeristisch-recreatief te ervaren.

Dit deel van de visie is in het actieplan omgezet naar projectidee 1, Integrale gebiedsontwikkeling Doornenburg. Dit projectidee wordt navolgend behandeld.

Het gebied rond de kern Doornenburg vormt de toeristisch-recreatieve parel van Lingewaard. In relatieve nabijheid van elkaar liggen hier kasteel Doornenburg, Fort Pannerden, de aanlegsteiger voor cruiseschepen c.q. rondvaartboten, twee (recreatief aantrekkelijke) pontjes, en mooie uiterwaarden. In Fort Pannerden hebben casco-restauratie werkzaamheden plaatsgevonden waarbij het fort in zijn bouwkundige staat van de Tweede Wereldoorlog is teruggebracht. Deze werkzaamheden zijn in 2011 afgerond. Binnenkort krijgt het fort een nadere invulling die zich vooral richt op de museale en informatieve functie die het fort in de toekomst kan vervullen. In combinatie met een geplande horecavoorziening van beperkte omvang vormt het fort een aantrekkelijk informatieve en toeristisch-recreatieve locatie in de regio. Kasteel Doornenburg beraadt zich momenteel op haar toekomstige publieksfunctie en exploitatiemogelijkheden.

In de kern Doornenburg is regelmatig overlast van autoverkeer van en naar het kasteel. Op de dijkwegen zorgt het gemotoriseerd verkeer eveneens regelmatig voor overlast. Bij de naar verwachting groeiende bezoekersaantallen voor kasteel en fort kan ook gerekend worden op toenemende auto- en parkeerverlast. Tegelijk bieden de toeristisch recreatieve bezoekers ook (economische) kansen voor Doornenburg. Bijvoorbeeld voor een streekwinkel, aantrekkelijke inrichting van de kern of uitbreiding van de fiets- en wandelpaden rond de kern. Om die reden is het belangrijk dat een integrale gebiedsontwikkeling voor Doornenburg en omgeving wordt opgesteld waarin toeristische recreatieve ontwikkelingen, bezoekersramingen, verwachte verkeersdruk, infrastructuur, bezoekersgeleiding, parkeervoorziening (transferium), alternatieve vormen van vervoer (bv. fietsverhuur, rondvaarten, zonnetreintje) worden meegenomen. Een dergelijk plan moet in nauwe samenspraak (interactief) met alle betrokken partijen (ondernemers, inwoners, stichtingen, terreineigenaren, gemeente, e.d.) worden opgesteld.

3.4.4 Visie Dijkzone

In de visie Dijkzone wordt een integrale visie op de dijkzone van de gemeente Lingewaard gegeven op basis van een cultuurhistorische inventarisatie en typering van het gebied. Toerisme, en dan met name cultuur- en erfgoeden ecotoerisme, wordt gezien als economische motor en de beleving van het museale landschap als marktproduct. Groene parel in het museale landschap is de drieëenheid Kasteel Doornenburg, Sterreschans en Fort Pannerden. Deze hebben bijzondere ontwikkelingskansen.

Het rapport 'Dijk als as van ontwikkeling- economische kansen voor het cultuurlandschap van de gemeente Lingewaard' geeft een visie op de ontwikkeling van de dijkzone, gebaseerd op de cultuurhistorie van deze zone. Het project vloeit voort uit het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) van Lingewaard. Het LOP rekent de dijk tot de landschappelijke kwaliteiten, die de gemeente uniek maken. De dijklinten die Lingewaard al sinds jaar en dag omgeven, blijken cultuurhistorisch, landschappelijk en recreatief van uitzonderlijke waarde.

Het doel van het rapport is om de cultuurhistorische waarde van de dijkzone te belichten en om nieuwe economische dragers te vinden voor versterking van de kernkwaliteiten van Lingewaards rivierenlandschap. Er wordt aandacht besteedt aan de kansen op het vlak van toerisme en recreatie.

3.4.5 Waterplan Lingewaard

Lingewaard heeft door de ligging langs de Waal en het Pannerdens kanaal van oudsher een sterke band met water. Om te komen tot een duurzaam waterbeheer en betere afstemming tussen het waterbeheer en ruimtelijke ontwikkelingen, heeft de gemeente Lingewaard samen met Waterschap Rivierenland in 2008 een Waterplan opgesteld. De nadruk van dit Waterplan ligt op het aanpakken van knelpunten en het pakken van kansen, met name in de kernen van Lingewaard.

3.4.6 Toets plan

Het gemeentelijk beleid is er op gericht om de uiterwaarden toegankelijk maken voor recreanten, voor zover dit verenigbaar is met de natuurdoelstelling en het beleefbaar maken van cultuurhistorische elementen. Tevens streeft men naar het vergroten van de herkenbaarheid en het toekennen van nieuwe functies van de verdedigingswerken. Daarnaast moet er vanuit het recreatief beleid expliciet gekeken worden of er bij ruimtelijke ontwikkelingsprojecten in de gemeente Lingewaard mogelijkheden zijn voor toerisme en recreatie. Uit het voorgaande blijkt dat het plan in overeenstemming is met gemeentelijk beleid.

3.5 Conclusie

In dit plan krijgt Fort Pannerden een nieuwe functie als museum en informatiecentrum en worden parkeervoorzieningen aangelegd, waarbij compensatie van de Ecologische hoofdstructuur plaatsvindt. Dit ter versterking van het landschap, recreatie en lokale economie. Op grond van het voorgaande sluit het plan aan bij het ruimtelijk beleid op alle overheidsniveaus.

4 Onderzoek en verantwoording

4.1 Afweging noodzaak milieueffectrapportage

Vanaf 1987 is het in Nederland wettelijk verplicht om voor bepaalde activiteiten die nadelige gevolgen voor het milieu kunnen hebben, de zogenoemde procedure voor de milieueffectrapportage, kortweg de m.e.r.-procedure, te doorlopen. In het Besluit m.e.r. bijlage C en D staat een opsomming van activiteiten die mogelijke nadelige gevolgen voor het milieu kunnen hebben. Indien de activiteit (kolom 1) de genoemde drempelwaarde (kolom 2) overschrijdt, geldt voor de in kolom 3 en/of 4 genoemde plannen en/of besluiten de m.e.r.-(beoordelings)plicht.

Op basis van de genoemde C- en D-lijst zijn de maatregelen die met dit inpassingsplan mogelijk worden gemaakt niet m.e.r.-plichtig. Ten aanzien van de m.e.r.-*beoordelingsplicht* ligt deze afweging als gevolg van een uitspraak van het Europees Hof van Justitie gecompliceerder. Om risico's ten aanzien van de voortgang van het project te voorkomen is uitgebreider gekeken of m.e.r.-plicht voor dit project aan de orde is. Daarbij is, mede gezien de uitspraak van het Europees Hof, een aanpak gekozen zoals die wordt toegepast indien wel sprake is van m.e.r.-beoordelingsplicht.

Deze aanpak houdt in dat de mogelijke effecten van de verkeerskundige oplossingen (parkeerplaatsen en verkeersstromen) op het milieu zijn afgewogen. Uit de afweging blijkt dat de effecten van de maatregelen voor de geluidsbelasting en de natuur beperkt zijn. Daar waar natuurwaarden worden aangetast, worden deze elders gecompenseerd. Voor de normen voor luchtkwaliteit, geldt dat deze als gevolg van de maatregelen niet overschreden worden. Verder zijn er geen andere milieuaspecten waarop eventuele nadelige effecten verwacht kunnen worden. In de navolgende paragrafen wordt nader ingegaan op de toetsing van het plan aan de milieuaspecten.

Kijkend naar de C- en D-lijst en naar de kenmerken van het project, de plaats van het project en de potentiële effecten die bij de oplossingsrichtingen worden verwacht, wordt gesteld dat het doorlopen van de m.e.r.-procedure en het opstellen van een MER voor de besluitvorming niet nodig is. Ook een eventuele plan-m.e.r.-plicht vanwege de ligging van Natura2000 gebieden is vanwege de maatregelen, bestaande uit aanpassingen buiten het Natura2000 gebied en de gewogen effecten, niet aan de orde (zie paragraaf 4.6.2). Om die reden is voor dit project geen m.e.r.-procedure doorlopen.

4.2 Bodem

Inleiding

Voor vaststelling van het bestemmingsplan moet zijn aangetoond dat de bodem en het grondwater geschikt zijn voor het beoogde gebruik. In het plangebied worden op een tweetal plekken grondwerkzaamheden uitgevoerd ten behoeve van de aanleg van parkeervoorzieningen (deelgebied 2 en 4).

Beoordeling

De locatie is op basis van het Historisch bodembestand (Hbb) onverdacht voor de aanwezigheid van een bodemverontreiniging. Ter plaatse van de Pannerdenseweg is ten behoeve van een reconstructie bodemonderzoek uitgevoerd. Het volgende onderzoek is bij de gemeente bekend:

- Indicatief verhardings en bodemonderzoek van de Pannerdenseweg te Doornenburg, Syncera, kenmerk B05B0057/B05B0556/B06B0413, 14-11-2006.

Uit de resultaten van het bodemonderzoek blijken in de bodemlaag onder de funderingslaag buiten de bebouwde kom geen verhoogde concentraties te zijn gemeten. In de bovengrond ter plaatse van de wegbermen zijn plaatselijk licht verhoogde concentraties koper, zink en PAK gemeten.

Op de Regionale bodemkwaliteitskaart (Nota bodembeheer) is de locatie gelegen in een gebied met een bovengrond kwaliteit "Achtergrondwaarde" (landbouw/natuur).

Conclusie

Er zijn geen milieuhygiënische risico's op de locatie bekend. Gezien de toekomstige functie parkeerterrein waarbij contactrisico's van onderliggende bodem zo goed als niet aanwezig zijn, is het niet noodzakelijk om een bodemonderzoek conform de NEN5740 uit te voeren.

4.3 Bedrijven en milieuzonering

Inleiding

Indien door middel van een plan nieuwe, milieuhindergevoelige functies mogelijk worden gemaakt, dient te worden aangetoond dat deze niet worden gerealiseerd binnen de hinderzone van omliggende bedrijven. Anderzijds mogen milieuhindergevoelige functies in de directe omgeving van het plangebied niet negatief worden beïnvloed door de ontwikkelingen die met een plan mogelijk worden gemaakt.

In de VNG-brochure 'Bedrijven en milieuzonering'³ worden op basis van onderzoeks- en ervaringsgegevens richtafstanden aanbevolen tussen bedrijvigheid en milieuhindergevoelige functies. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in richtafstanden voor zowel het omgevingstype 'gemengd gebied' als 'rustige woonwijk en rustig buitengebied'. Gemengde gebieden betreffen gebieden die langs hoofdinfrastructuur liggen en/of gebieden met matige tot sterke functiemenging. In een rustige woonwijk en buitengebied komen vrijwel geen andere functies voor. De richtafstanden gelden voor een gemiddeld nieuw bedrijf en gaan uit van het gebiedstype 'rustige woongebied'. Voor gemengde gebieden kunnen de richtafstanden worden verminderd. De afstand wordt gemeten vanaf het op de verbeelding aangeduide deel voor de bedrijfsmatige activiteit tot aan de gevel van nieuwe of bestaande woningen gelegen buiten betreffend perceel.

³ Bedrijven en milieuzonering, Vereniging van Nederlandse Gemeenten, 16 april 2007, ISBN: 9789012117333.

Onderzoek

Het plangebied en haar omgeving kan worden getypeerd als 'rustig buitengebied'. De functie van een bezoekerscentrum en een museum in het fort wordt gezien als milieu-hinderproducerende functie (deelgebied 1). In de nabije omgeving van fort zijn echter geen milieugevoelige functies gelegen.

Parkeerplaatsen

Bij het bezoekerscentrum worden ook parkeerplaatsen gerealiseerd tegenover een aantal woningen aan en nabij de Sterreschans (deelgebied 2 en 4). Voor de functie van een parkeerterrein wordt een richtafstand van 30 meter aanbevolen voor het aspect geluid.

Parkeerplaatsen TOP

De afstand tussen woningen en het parkeerterrein bij het TOP in deelgebied 2 is groter dan 30 meter. Hiermee voldoet het parkeerterrein aan de genoemde normen.

Parkeerplaatsen Sterreschans

De afstand tussen de woningen en de parkeerplaats in deelgebied 4 is circa 10 meter. Gezien de kleinschaligheid van dit parkeerterrein is een exacte vergelijking met een volwaardig parkeerterrein als bedoeld in de VNG-brochure (bijvoorbeeld een groot parkeerterrein bij een winkelcentrum) niet te maken. In onderhavige situatie is gezien de aard, omvang en intensiteit van het parkeerterrein sprake van een kleinschalig parkeerterrein. Gezien het kleinschalig karakter van het buurtschap is sprake van een naar verhouding grote wijziging in de milieusituatie. Mede om deze reden is in het kader van een goede ruimtelijke ordening akoestisch onderzoek uitgevoerd naar de geluidbelasting op de omliggende woningen als gevolg van het verkeer van en naar het parkeerterrein⁴. Dit onderzoek is als bijlage 7 toegevoegd. In het onderzoek is tevens onderzocht of sprake is van een reconstructie in de zin van de Wet geluidhinder. Deze onderzoeksresultaten zijn beschreven in paragraaf 4.7.

In dit onderzoek is uitgegaan van een worstcase scenario, waarbij alle 20 parkeerplaatsen op het nieuwe terrein aan de Sterreschans worden gerealiseerd. Uit het onderzoek naar de indirecte hinder (rijden van auto's van en naar de parkeerplaats op de openbare weg) blijkt dat bij geen van de bestaande woningen de voorkeursgrenswaarde van 50 dB(A), zoals genoemd in "Schrikkelcirkulaire" wordt overschreden. De functie van het parkeerterrein is vanuit het aspect geluid aanvaardbaar in het kader van een goede ruimtelijke ordening.

Conclusie

Het aspect bedrijven en milieuzonering vormt geen belemmering voor dit plan.

⁴ SAB (17 april 2011) Akoestisch onderzoek Fort Pannerden, projectnr. 110189.01.

4.4 Archeologie en cultuurhistorie

Archeologie

Om het bodemarchief te beschermen, heeft Nederland in 1992 het Verdrag van Valletta ondertekend. Een belangrijk uitgangspunt van dit verdrag is dat het archeologisch erfgoed zoveel mogelijk in de bodem bewaard blijft. Als dat niet mogelijk is, wordt er opgegraven. Bij ingrepen waarbij de ondergrond wordt geroerd, dient te worden aangetoond dat de eventueel aanwezige archeologische waarden niet worden aangetast. Het Verdrag van Valletta is geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving door een herziening van de Monumentenwet 1988. Die herziening, onderdeel van de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz), is op 1 september 2007 van kracht geworden. De Wamz staat vanaf dat moment bekend onder de naam Monumentenwet 1988.

Plangebied

De aan te leggen parkeerplaats langs de Pannerdenseweg deelgebied 2 ligt in een gebied met een hoge archeologische verwachting. De volgende voorschriften zijn hierbij van toepassing: Streven naar behoud in huidige staat; inventariserend archeologisch onderzoek is verplicht (IVO-Protocol 1) als het bruto-oppervlak van de ingreep groter is dan 100 m² én de diepte van de ingreep dieper reikt dan 30 cm -Mv. De locatie wordt echter in ophoging gerealiseerd waardoor geen bodemverstoring dieper dan 30cm-mv plaats vindt.

Aandacht verdient wel de verandering in waterhuishouding door realisatie van een gesloten oppervlak, waardoor mogelijk aanwezige archeologische sporen kunnen verdwijnen (verblauwing). Echter gezien het huidige plan van een relatief lange smalle parkeerplaats in het verlengde van de huidige weg, worden de effecten van veranderende waterhuishouding als verwaarloosbaar gezien.

Daarnaast is een verandering van gronddruk van belang waardoor mogelijk aanwezige archeologie aangetast kan worden. Een parkeerplaats gerealiseerd in ophoging voornamelijk voor personen auto's heeft vermoedelijk geen grootschalige effecten op mogelijke aanwezige archeologische waarden.

Ter bescherming van de archeologische waarden in het plangebied is ter plaatse van deelgebied 2, 3 en 4 een dubbelbestemming 'Waarde archeologie 4' opgenomen. Zonder het kunnen overleggen van een archeologisch onderzoek is het uitvoeren van werkzaamheden in de grond die dieper reiken dan 30 cm –Mv niet toegestaan.

Conclusie

Het is niet noodzakelijk om ten behoeve van de te realiseren parkeerplaats een archeologisch onderzoek uit te voeren.

Cultuurhistorie

Het fort is in de periode van 1869 tot 1871 gebouwd om de splitsing van de Rijn en de Waal te bewaken. Een belangrijke functie van het fort was de opmars van vijanden te vertragen. Ook moest het fort voorkomen dat de vijand de Linge Access kon afdammen, waardoor de Nieuwe Hollandse Waterlinie, die in die periode afgewerkt werd, droog zou vallen. Andere taken waren het beheersen van de scheepvaart over Rijn en Waal en het legeren van troepen.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog is het fort volledig bezet geweest. Er is toen een 'semi-natte gracht' gegraven aan de westzijde van het fort. Na de oorlog werd het fort, vanwege sterke bezuinigingen bij defensie slechts enkele weken per jaar gebruikt voor oefeningen. Nadat het fort in 1926 'van geen klasse' verklaard was, werd het luchtafweergeschut en de zoeklichten verplaatst naar elders. Er bleven vier kanonnen staan. In 1939 werd met het oog op een dreigende oorlog de verdedigbaarheid van het Bijlands kanaal onderzocht. Om de positie van het fort te versterken werden 7 kazematten, ook wel stekelvarkens genoemd, om het fort gezet. De vier kanonnen stonden er nog, maar daar bleken nog maar 5 kogels voor te zijn. De kanonnen werden verschroot en één werd naar Hoek van Holland overgebracht. Dit kanon is bewaard gebleven. In 1940 werden er twee zware mitrailleurs van de marine in het fort gezet, maar op 11 mei werd het fort ingesloten en is het overgegeven. Na de oorlog is alles wat kon dienen als bouw materiaal uit het fort gesloopt ten behoeve van de wederopbouw. Het fort deed nog een aantal jaren dienst als veilige opslagplaats voor gevonden explosieven uit de Betuwe. Toen het niet meer voor militaire doeleinden werd gebruikt is het door het Ministerie van Defensie overgedragen aan het Ministerie van Financiën (Domeinen). In 1969 werd het fort erkend als nationaal monument en kreeg zo een beschermde status.

Op 1 januari 1988 werd het fort overgedragen aan Staatsbosbeheer. Deze heeft het direct voor een periode van 50 jaar in erfpacht gegeven aan Stichting Fort Pannerden. De stichting wilde in het fort een museum voor Munitie en Ballistiek en een informatiepunt huisvesten. In 1989 was het renovatieplan klaar maar dit is nooit van de grond gekomen. In juni 2000 is het fort door een groep krakers gekraakt. Hun uitgangspunt was dat het zonde zou zijn het fort teloor te laten gaan.

Na een ontruiming in het najaar van 2006, en de daaropvolgende herkraak van het fort, zijn de krakers beheerders geworden na een overeenkomst met de Stichting Fort Pannerden en de gemeente Lingewaard. Intussen ontwikkelde de gemeente Lingewaard een restauratieplan in het kader van de BRIM-achterstandsregeling voor Rijksmonumenten.

In juni 2008 heeft de gemeente Lingewaard de erfpacht overgenomen van de Stichting Fort Pannerden. Op 30 december 2008 is de Stichting tot beheer en instandhouding van Fort Pannerden opgericht. Deze stichting gaat in de toekomst in opdracht van de gemeente Lingewaard Fort Pannerden beheren. In de beheerstichting zijn onder andere de Stichting Fort Pannerden en de voormalige beheerders vertegenwoordigd. De beheerders, voormalige krakers, verlieten met een symbolische sleuteloverdracht op 14 november 2008 het fort. Direct aansluitend aan het vertrek van de beheerders is de restauratie van Fort Pannerden gestart. Op 21 januari 2010 is de 1^e fase van de restauratie afgerond, in deze fase staat vooral de veiligheid en toegankelijkheid van het fort centraal. De 2^e fase van de restauratie is in september 2010 gestart. Deze restauratie is in september 2011 afgerond.

Door de uitvoering van het plan wordt het fort gerestaureerd en zal het in de toekomst de functie van bezoekerscentrum en museum krijgen. Hiermee wordt het cultuurhistorisch waardevol object behouden.

Nieuwe Hollandse Waterlinie genomineerd voor de Werelderfgoedlijst

In 2009 heeft de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed alle forten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie de status van Rijksmonument gegeven. De Nieuwe Hollandse Waterlinie staat sinds 2010 op de voorlopige werelderfgoedlijst van UNESCO als uitbreiding van de Stelling van Amsterdam. Het is de verwachting dat de Waterlinie in 2016 definitief de status van Werelderfgoed krijgt.

Besluit en begrenzing Rijksmonument Fort Pannerden

Werelderfgoederen zijn culturele of natuurlijke monumenten die wereldwijd onvervangbaar en uitzonderlijk zijn. En zo belangrijk voor de wereldgemeenschap dat we ze veilig aan toekomstige generaties willen doorgeven. Bekende werelderfgoederen in Nederland zijn onder meer de grachtengordel in Amsterdam, het Molencomplex Kinderdijk en de Stelling van Amsterdam.

Dit betekent dat de 'buitengewone universele waarden' van de Waterlinie behouden moeten blijven. Gezien de ligging in natuurgebied De Klompenwaard en de bestemming als Monument geniet Fort Pannerden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie ook in de toekomst goede bescherming.

Conclusie

Het aspect archeologie en cultuurhistorie vormen geen belemmering voor dit plan.

4.5 Externe veiligheid

Inleiding

Het aspect externe veiligheid betreft het risico op een ongeval waarbij een gevaarlijke stof aanwezig is. Deze gevaarlijke stoffen kennen twee verschillende bronnen. Dit zijn de stationaire bronnen (chemische fabriek, lpg-vulpunt) en de mobiele bronnen (route gevaarlijke stoffen). Er wordt bij externe veiligheid onderscheid gemaakt in plaatsgebonden risico en groepsrisico. Het plaatsgebonden risico biedt burgers in hun woonomgeving een minimum beschermingsniveau tegen gevaarlijke stoffen. Het groepsrisico heeft een oriënterende waarde en voor het plaatsgebonden risico geldt een

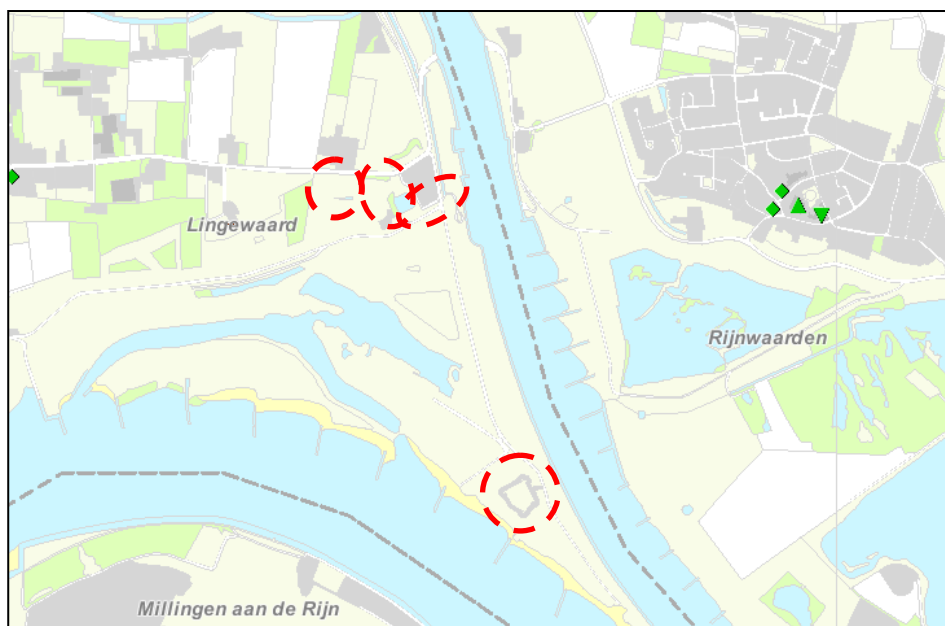
grenswaarde voor kwetsbare objecten en een richtwaarde voor beperkt kwetsbare objecten.

Het plaatsgebonden risico (PR) mag in principe nergens groter zijn dan 1 op 1 miljoen (ofwel 10^{-6}). Dit is de kans dat een denkbeeldig persoon, die zich een jaar lang permanent op de betreffende plek bevindt (de plek waarvoor het risico is uitgerekend), dodelijk verongelukt door een ongeval. Deze kans mag niet groter zijn dan eens in de miljoen jaar. Elke ruimtelijke ontwikkeling wordt getoetst aan het plaatsgebonden risico van 10^{-6} als grenswaarde.

Het groepsrisico (GR) geeft de kans aan dat in één keer een groep mensen die zich in de omgeving van een risicosituatie bevindt, dodelijk door een ongeval wordt getroffen. Groepsrisico legt een relatie tussen de kans op een ramp en het aantal mogelijke slachtoffers. Bij groepsrisico is het dan ook niet een contour die bepalend is, maar het aantal mensen dat zich gedurende een bepaalde periode binnen de effectafstand van een risicovolle activiteit ophoudt. Welke kans nog acceptabel geacht wordt, is afhankelijk van de omvang van de ramp. Een ongeval met 100 doden leidt tot meer ontwrichting, leed en emoties, dan een ongeval met 10 dodelijke slachtoffers. Aan de kans op een ramp met 100 doden wordt dan ook een grens gesteld, die een factor honderd lager ligt dan voor een ramp met 10 doden. In het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) wordt verder een verantwoordingsplicht (door de overheid) voor het groepsrisico rond inrichtingen wettelijk geregeld (artikel 13). De verantwoording houdt in dat wordt aangegeven of risico's acceptabel zijn en welke maatregelen worden genomen om de risico's te verkleinen.

Stationaire bronnen

Om te inventariseren of er stationaire bronnen in de nabijheid van het plangebied zijn gelegen is de provinciale risicokaart Gelderland geraadpleegd. Op afbeelding op de volgende pagina is hiervan een fragment opgenomen. Op basis van deze uitsnede blijkt dat er geen stationaire risicobronnen in of nabij het plangebied zijn gelegen.

Uitsnede risicokaart Gelderland (bron: www.risicokaart.nl)

Mobiele bronnen

Om te bepalen of er mobiele bronnen in of nabij het plangebied zijn gelegen is de circulaire Risiconormering Vervoer Gevaarlijke Stoffen en het Basisnet Vervoer Gevaarlijke Stoffen (basisnet) geraadpleegd. Het doel van het basisnet is de spanning tussen het vervoer van gevaarlijke stoffen, ruimtelijke ontwikkelingen en veiligheid te beheersen door het wettelijk vastleggen en borgen van gebruiksruimtes voor het vervoer en veiligheidszones voor de ruimtelijke ordening. In feite is het basisnet daarmee gericht op veilig bouwen en vervoeren. Er is een basisnet voor de weg, het spoor en voor water.

Nevendoelen van het basisnet zijn het creëren van duidelijkheid over waar welk vervoer van gevaarlijke stoffen plaatsvindt en wat de consequenties hiervan zijn voor burgers, bestuurders, bedrijfsleven en hulpverlenings- en rampenbestrijdingsorganisaties. De basisnetten water en spoor hebben betrekking op alle vaar- en hoofdspoorwegen omdat de Minister van Verkeer en Waterstaat het enige bevoegd gezag is om hierop routes aan te wijzen. De Nota Ruimte, de Nota Mobiliteit, de Nota Vervoer Gevaarlijke Stoffen (NVGS) en de Circulaire Risiconormering Vervoer Gevaarlijke Stoffen bevatten de kaders voor het project basisnet. Het Basisnet wordt naar verwachting in 2013 wettelijk volledig vastgelegd.

Het plangebied ligt tussen de Waal en het Pannerdens kanaal. Deze waterwegen zijn in het basisnet water aangewezen als zwarte routes (belangrijke binnenvaarwegen). Dit betekent dat het 10^{-6} PR gelegen is op het water. Bij zwarte vaarwegen is een verantwoording van het GR nodig, maar bij een bevolkingsdichtheid beneden de 1500 pers/ha dubbelzijdig en 2250 pers/ha enkelzijdig is een berekening van het GR echter niet verplicht. Uit de cijfers van het CBS uit 2010 blijkt dat het plangebied valt binnen een gebied met een bevolkingsdichtheid van 10,8 personen per hectare. Het aantal personen dat na vaststelling van voorliggend bestemmingsplan in het plangebied verblijft is ontoereikend om de drempelwaarde van 1500 pers/ha dubbelzijdig en 2250 pers/ha enkelzijdig te overschrijden. Hierdoor hoeft de toename van het groepsrisico niet berekend te worden. Wel dient een beperkte verantwoording van het groepsrisico uitgevoerd te worden. Hiervoor wordt het bestemmingsplan in het kader van het vooroverleg voor advies voorgelegd aan de veiligheidsregio. De resultaten van de verantwoording van het groepsrisico worden te zijner tijd verwerkt in deze paragraaf.

Voor de meest vervoerde stofsoort, namelijk brandbare vloeistoffen, is een extra veiligheidsambitie gedefinieerd in de Nota Vervoer Gevaarlijke stoffen, naast de normen voor het plaatsgebonden risico en de verantwoording van het groepsrisico. Het meest denkbare scenario rond infrastructuur is een plasbrand. Een zogenaamd plasbrand-aandachtsgebied houdt rekening met de effecten van een plasbrand in een zone rond de infrastructuur. Het plasbrandaandachtsgebied van de rivier is gelegen 25 meter landwaarts vanaf de waterlijn en in uiterwaarden van vrijstromende rivieren. Het plangebied is gelegen op grotere afstand van de waterlijn dan 25 meter en ligt daarmee buiten het plasbrandaandachtsgebied.

Conclusie

Er kan geconcludeerd worden dat het plaatsgebonden risico en het groepsrisico vooralsnog geen belemmering voor de uitvoering van dit plan vormen.

4.6 Flora en fauna

4.6.1 Inleiding

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet rekening gehouden worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Voordat ontwikkelingen mogen plaatsvinden, dient eerst een onderzoek uitgevoerd te worden in het kader van de Natuurbeschermingswet (gebiedsbescherming), de Flora- en faunawet (soortenbescherming) en eventuele andere betrokken natuurreggeving.

4.6.2 Onderzoek

In 2008 en in 2010 is een tweetal flora- en faunaonderzoeken uitgevoerd. Het eerste onderzoek is uitgevoerd door Natuurbalans - Limes divergens B.V. (Lotterman & Krekels, 2008). Dit onderzoek brengt de effecten van de explosievenruiming en restauratiewerkzaamheden voor de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 in beeld. In dit onderzoek wordt ook het toekomstig gebruik van het fort beoordeeld. Het laatste onderzoek, dat in 2010 is uitgevoerd, brengt de huidige en potentiële waarden van het fort voor vleermuizen in beeld. Dit onderzoek is uitgevoerd door de zoogdiervereniging (Koelman, 2010). Deze onderzoeken zijn als bijlage toegevoegd.

Ten behoeve van onderhavig plan is er door SAB een onderzoek⁵ flora en fauna uitgevoerd. Deze is als bijlage 2 toegevoegd. In de navolgende paragrafen zijn de resultaten samengevat.

Gebiedsbescherming

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op de beschermde gebieden.

Natuurbeschermingswet 1998

Het plangebied ligt zowel in (fort) als direct naast (parkeerterreinen) het Natura 2000-gebied Gelderse Poort. Om die reden zijn negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied niet uit te sluiten. Om die reden is een voortoets in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 uitgevoerd. Uit voortoets in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 blijkt dat de toename in het aantal recreanten, de toename in het aantal vervoersbewegingen en de realisatie van een tweetal parkeerterreinen geen significant negatief effect hebben op instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied de Gelderse Poort.

Een toename in recreatie leidt wel tot een toename in het betreden van de habitattypen stroomdalgraslanden en slikkige rivieroever. Het is aannemelijk dat deze toename niet dusdanig groot is dat sprake is van (verdere) achteruitgang van de instandhoudingsdoelstellingen van beide habitattypen. Van significante aantasting is dan ook geen sprake.

De recreanten komen namelijk voor het fort en niet om een grote wandeling te maken door de Klompenwaard. Het is namelijk nu ook al mogelijk lange (natuur)wandelingen te maken door het natuurgebied en dat gebruik verandert niet door de plannen. Bij de

⁵ SAB, Onderzoek Flora en Fauna fort Pannerden, 15 januari 2013.

nieuwe plannen wordt voornamelijk een wandeling gemaakt rondom of in de nabijheid van het fort. Hierbij worden dan voornamelijk de paden gebruikt die gevormd zijn door de aanwezige grote grazers, waardoor betreding van kwetsbare habitattypen grotendeels ontzien wordt of beperkt blijft tot dit pad.

Het plan leidt ook tot positieve effecten op aangewezen natuurwaarden. Zo wordt het toekomstige beheer van het fort en omliggende grond aangepast op de aanwezige natuurwaarden. Zo leidt maaien en afvoeren tot versterking van de aanwezige stroomdalgraslanden.

Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied ligt binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Zowel de locaties van de parkeerterreinen als het Fort liggen in de EHS. In onderstaand figuur is de ligging van het plangebied met haar deelgebieden weergegeven.

Ligging deelgebieden in de EHS

Binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) geldt de “nee, tenzij”-benadering. Dit houdt in dat bestemmingswijziging niet mogelijk is als daarmee de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Tot groot openbaar belang wordt in ieder geval gerekend de veiligheid, de drinkwatervoorziening en de plaatsing van installaties voor winning, opslag of transport van gas.

Gedeputeerde Staten kunnen ontheffing verlenen voor bestemmingen in EHS-gebied met de functie “Natuur”, indien er geen reële alternatieven zijn, er sprake is van redenen van groot openbaar belang. De negatieve effecten dienen door mitigatie zoveel mogelijk te worden beperkt en de overblijvende negatieve effecten worden gecompenseerd. In de toelichting bij het bestemmingsplan wordt een verantwoording opgenomen omtrent de aard van de mitigerende of compenserende maatregelen, de begrenzing van het compensatiegebied en de wijze waarop de compensatie is verzekerd.

Een bestemmingsplan dat kernkwaliteiten aantast is mogelijk mits het bestemmingsplan mede tot doel heeft de kwaliteit van de EHS te verbeteren, voor zover door de activiteiten blijkt een in provinciale of (inter)gemeentelijke structuurvisie vastgeleg-

de integrale gebiedsvisie in onderlinge samenhang of in samenhang met activiteiten in een ander bestemmingsplan:

- 1 de kwaliteit van de EHS verbetert, waarbij de oppervlakte van de EHS gelijk blijft of toeneemt; of
- 2 het areaal van de EHS wordt vergroot, ter compensatie van het gebied dat door de activiteiten verloren is gegaan, indien daarmee een beter functionerende EHS ontstaat.

De kernkwaliteiten van een bepaald gebied zijn gelijk aan de door Gedeputeerde Staten geformuleerde natuurdoelstellingen voor dat gebied. Dit houdt in dat niet alleen de aanwezige natuurwaarden worden beschermd maar ook de door Gedeputeerde Staten nagestreefde natuurwaarden. Omgevingscondities zijn de omstandigheden waaraan voldaan moet worden om de kernkwaliteiten te bewerkstelligen (omgevingskwaliteit in de zin van kwaliteit van bodem, water en lucht en de kwaliteit van de ruimte, in de zin van omvang, samenhang en structuur).

Een ruimtelijke ingreep wordt als een significante aantasting van kernkwaliteiten en omgevingscondities beschouwd, wanneer deze kan leiden tot de volgende effecten:

- een vermindering van areaal en kwaliteit van bestaande natuur-, bos- en landschapselementen en gebieden die aangewezen zijn voor nieuwe natuur en agrarische natuur. Onder landschapselementen verstaan wij o.a. heggen, houtwallen, bosjes, poelen en solitaire bomen;
- een vermindering van de uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren in verbindingzones en tussen de verschillende leefgebieden in de overige delen van de EHS;
- een vermindering van de kwaliteit van het leefgebied van alle soorten waarvoor conform de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing vereist is en als zodanig worden genoemd in de AMvB Vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en Faunawet;
- een vermindering van het areaal van de grote natuurlijke eenheden (aaneengeslotenheid);
- een belemmering voor het verloop van natuurlijke processen in de grote eenheden;
- een verstoring van de natuurlijke morfologie, waterkwaliteit, watervoering en verbondenheid met het landschap van de HEN-wateren;
- een verandering van de grond- en oppervlaktewateromstandigheden (kwaliteit en kwantiteit) die de voor de natuurdoeltypen gewenste grond- en oppervlaktewatersituatie (verder) aantasten;
- een verhoging van de niet gebiedseigen geluidsbelasting in stiltebeleidsgebieden en stiltegebieden (in geval de norm van 40 Db wordt overschreden).

Effectenbeoordeling

Met de toekomstige plannen wordt ongeveer 0.25 ha natuurgebied halfverhard verhard om parkeergelegenheid mogelijk te maken. Voor het parkeerterrein aan de Sterreschans wordt 0.03 ha halfverhard verhard en voor het parkeerterrein ten noordwesten ervan wordt een parkeerterrein van ongeveer 0.25 ha halfverhard verhard. Het plangebied maakt geen onderdeel uit van grote natuurlijke eenheden, er ligt geen HEN-watergang in het plangebied, het is niet aangewezen als stiltegebied en is niet aangewezen als Parel of A-locatie bos. De ontwikkelingen in het plangebied leiden daarmee niet tot aantasting van de kernkwaliteiten van bovenstaande aspecten.

Het plan leidt wel tot oppervlakteverlies van het areaal natuurgebied. Dit gebied is in het natuurbeheerplan van de provincie aangeduid als kruiden- en faunarijk grasland. Kruiden- en faunarijk grasland omvat graslanden die kruidenrijk zijn, maar niet tot de schraallanden vochtig hooiland, zilt grasland en overstromingsgrasland of glanshaver-hooiland behoren. Het grasland wordt meestal extensief beweide of gehooid en niet of slechts licht bemest.

Kruiden- en faunarijk grasland wordt bij een goede kwaliteit gekenmerkt door variatie in structuur (ruigte en plaatselijk struweel, hogere en lage vegetatie) en een kruidenrijke graslandbegroeiing die rijk is aan kleine fauna. Kenmerkende of bijzondere soorten van schralere beheertypen ontbreken grotendeels binnen Kruiden- en faunarijk grasland, maar graslanden zijn vaak wel rijk aan minder zeldzame soorten. Het type is onder andere van belang voor vlinders en andere insecten, vogels en kleine zoogdieren.

Huidige situatie kruiden- en faunarijk grasland ter plaatste van de meest noordwestelijke parkeerplaats (foto SAB, 2012)

Het kruiden- en faunarijk grasland is op de locatie van de meest noordwestelijke parkeerplaats voor een deel goed ontwikkeld. Op deze locatie is veel variatie in structuur aanwezig; grassen, kruiden en struiken wisselen elkaar af. Op de locatie aan de Sterreschans is het kruiden- en faunarijk grasland niet tot nauwelijks ontwikkeld aanwezig. Het verharden van de gronden tot parkeerterrein leidt tot aantasting van het natuurgebied dat aangewezen is als kruiden- en faunarijk grasland. Dit betreft vermindering van areaal en kwaliteit van bestaande natuur-, bos- en landschapselementen en gebieden die aangewezen zijn voor agrarische natuur. In totaal gaat ongeveer 0,28 ha natuurgebied permanent verloren. Dit betreft een significante aantasting van de kernkwaliteit van de EHS.

Direct naast het fort wordt een buitenterras gerealiseerd door middel van het toepassen van verharding. Deze locatie valt binnen de EHS, maar de gronden zijn in het vigerende bestemmingsplan aangewezen als Cultuurhistorie en niet als natuur. In de huidige situatie valt deze locatie binnen de omheining van het fort en is in het verleden (kunstmatig) opgehoogd. De vegetatie op deze locatie vertoont een voedselrijk en verstoord systeem en op deze verhoging staat tevens een elektriciteitsgebouwtje. Het verharden van deze grond leidt niet tot aantasting van kernkwaliteiten van de EHS en daarmee tot aantasting van de EHS. Verder leidt een toename in mensen in en rondom het fort, door een verandering van het gebruik, niet tot een significante aantasting van de kernkwaliteiten van de EHS.

Parkeerplaats en compensatielocatie EHS

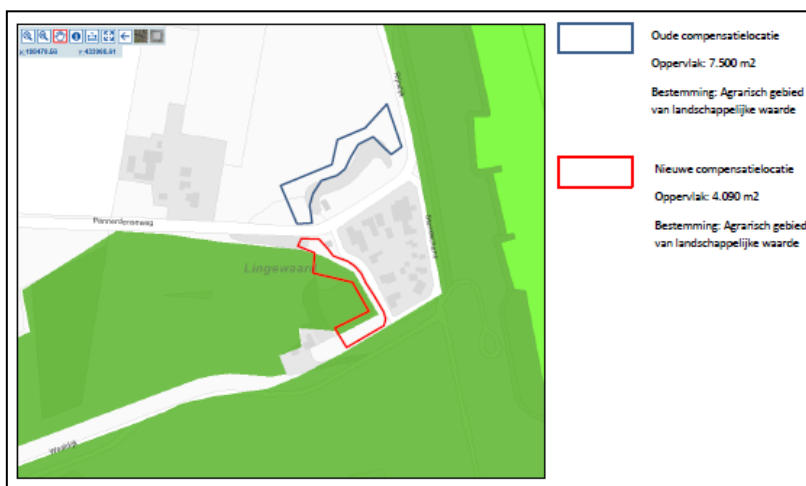
Door SAB is een nader onderzoek uitgevoerd hoe omgegaan moet worden met de aanleg van een parkeerplaats binnen de EHS. Voor ontwikkelingen in de EHS met de functie natuur geldt een compensatieplicht⁶. Dit houdt in dat de EHS dat wordt aangetast wordt gecompenseerd, waarbij de compensatielocatie:

- de kwaliteit van de EHS verbetert, waarbij de oppervlakte van de EHS gelijk blijft of toeneemt; of
- het areaal van de EHS wordt vergroot, ter compensatie van het gebied dat door de activiteiten verloren is gegaan, indien daarmee een beter functionerende EHS ontstaat. Hierbij geldt een maximale compensatieverplichting van 166%, afhankelijk van de ontwikkeltijd⁷.

Deelgebied 3 betreft de compensatielocatie. De compensatie van aantasting van circa 2.800 m² van de EHS wordt gezocht buiten de EHS, waarmee het areaal EHS wordt vergroot. Deze locatie ligt ten westen van Sterreschans en ten oosten van de nieuw te realiseren parkeerplaats. De compensatielocatie heeft een grootte van circa 4.000 m², bijna twee keer de oppervlakte dat aangetast wordt. Met voorliggend project wordt voldaan aan de verplichtingen om de EHS aantasting in voldoende mate te compenseren.

Conclusie

Met de realisatie van een tweetal parkeerterrein is sprake van aantasting van kernkwaliteiten van de EHS. Met de plannen gaat ongeveer 0,28 ha natuur met beheerdoelstellingen kruiden- en faunairijk grasland verloren. Voor deze aantasting is een compensatieplan⁸ opgesteld dat is voorgelegd aan het Kwaliteitsteam EHS van de provincie Gelderland. Deze memo is besproken op 19 november 2012 en naar aanleiding hiervan is deze memo aangevuld⁹. Deze aanvullende memo is vervolgens op 17 december 2012 besproken in het Kwaliteitsteam EHS en het team heeft ingestemd met de wijze van compensatie. Uiteindelijk is de eerder voorgestelde compensatielocatie gewijzigd en wederom voorgelegd aan het EHS kwaliteitsteam, zie navolgende figuur.

Wijziging compensatielocatie

⁶ Artikel 18.2.1 Ruimtelijke Verordening Gelderland, Geconsolideerde Versie (27 juni 2012).

⁷ Streekplanuitwerking herbegrenzing EHS, juli 2009.

⁸ SAB, Memo EHS compensatie, 13 november 2012.

⁹ SAB, Aanvullende memo EHS compensatie, 7 december 2012.

Uiteindelijk heeft het Kwaliteitsteam EHS op 18 maart 2013 ingestemd met de plannen voor de parkeerplaats en de compensatie ten behoeve van Fort Pannerden. Het realiseren van een buitenterras bij de ingang van het fort en het veranderende gebruik van het fort leidt niet tot aantasting van kernkwaliteiten van de EHS.

4.6.3 Soortenbescherming

In het kader van de Flora- en faunawet dient te worden nagegaan of vaste rust- en verblijfplaatsen door de ingreep worden aangetast (verwijderd, ongeschikt gemaakt).

Algemene soorten

De meeste van de mogelijk voorkomende soorten zijn beschermd, maar vallen onder het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet (tabel 1). Hiervoor geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een algehele vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties. Dit betekent dat voor deze soorten de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden zonder ontheffing.

Strikt beschermde soorten

Voor soorten die vermeld staan op tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet, geldt dat bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet moet worden aangevraagd. Op basis van de quick scan flora en fauna is het onwaarschijnlijk dat met de plannen belangrijke onderdelen van het leefgebied van strikt beschermde soorten worden aangetast. Een nader onderzoek naar het gebruik van het plangebied door strikt beschermde soorten is niet noodzakelijk. Het is namelijk onwaarschijnlijk dat met de plannen sprake is van aantasting van belangrijk leefgebied van strikt beschermde soorten.

Verder kunnen bij (de start van) werkzaamheden in het broedseizoen, broedende vogels worden verstoord, of hun nesten worden aangetast. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren. De (start van de) werkzaamheden dienen plaats te vinden buiten het broedseizoen of in het broedseizoen als broedende vogels zijn uit te sluiten. De werkzaamheden kunnen doorlopen in het broedseizoen als broedende vogels binnen het plangebied uitgesloten kunnen worden.

Conclusie

Het aspect flora en fauna vormt op basis van het uitgevoerde onderzoek geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het plan.

4.7 Geluid

Inleiding

Wanneer in een plan nieuwe geluidsgevoelige ruimten, zoals woningen worden gerealiseerd, stelt de Wet geluidhinder (Wgh) de verplichting akoestisch onderzoek uit te voeren naar de geluidsbelasting op de nieuwe woningen. Op basis van Wgh moet bij ruimtelijke ontwikkelingen rekening worden gehouden met vier geluidsbronnen: luchtvaart, wegverkeer, railverkeer en industrie. Voor alle geluidsbronnen is in de Wgh een voorkeursgrenswaarde en een maximaal te ontheffen waarde opgenomen.

Onderzoek

In deze nieuwe functie wordt het fort gebruikt als museum en informatiecentrum met horeca van een beperkte omvang. Deze voorziening zal zorgen voor een toename van het aantal bezoekers. Een deel van de bezoekers zal met de auto komen. Hiervoor zijn in ongeveer 20 parkeerplaatsen beoogd ten zuiden van de dorp van Sterreschans (Deelgebied 4). Aan de Pannerdenseweg is een grotere parkeerplaats met ongeveer 90 parkeerplaatsen voorzien (Deelgebied 2). De parkeerplaats ten zuiden van Sterreschans (Deelgebied 4) wordt door de Sterreschans ontsloten op de Pannerdenseweg. De andere parkeerplaats (Deelgebied 2) wordt ontsloten op de Pannerdenseweg.

Voor de woningen in de zone van deze weg moet daarom akoestisch onderzoek worden verricht. De geluidsbelasting van woningen wordt getoetst aan de normen uit de Wet geluidhinder (Wgh) en de indirecte hinder wordt getoetst aan de Schrikkelcirculaire. Door SAB is akoestisch onderzoek¹⁰ uitgevoerd. Dit onderzoek is als bijlage 7 toegevoegd.

Reconstructie onderzoek

Bij de woningen Sterreschans 5 en 11 neemt de geluidsbelasting toe met 1,3 dB en bij de woning Pannerdenseweg 2 met maximaal 0,3 dB. Deze toename is kleiner dan 2 dB. Hierdoor is er bij deze twee woningen en de overige woningen aan de Sterreschans en de Pannerdenseweg geen sprake van een reconstructie in de zin van de Wgh. In het kader van de Wgh zijn geen nadere acties nodig om de parkeerplaats te realiseren.

Onderzoek door indirecte hinder

Uit het onderzoek naar de indirecte hinder (rijden van auto's van en naar de parkeerplaats op de openbare weg) blijkt dat bij de bestaande woningen de voorkeursgrenswaarde van 50 dB(A), zoals genoemd in Schrikkelcirculaire wordt overschreden. De hoogste geluidsbelasting ten gevolge van de indirecte hinder op de woningen aan de Sterreschans bedraagt 53 dB(A). Hiermee wordt de hoogste toelaatbare geluidsbelasting van 65 dB(A) niet overschreden.

In de praktijk zal de geluidsbelasting op de woningen aan de Sterreschans echter lager zijn dan berekend. Immers in de berekening is uitgegaan van een toegestane snelheid van 60 km/uur, in de praktijk zullen de rijsnelheden op de Sterreschans lager liggen. Gezien de wegkenmerken op de Sterreschans is een gemiddelde rijsnelheid van 40 km/uur realistischer en bedraagt de geluidsbelasting maximaal 49 dB(A). Hierdoor zal dan ook worden voldaan aan de voorkeursgrenswaarde van 50 dB(A) uit de Schrikkelcirculaire.

Verder bestaat een voornemen om door het aanwijzen van een bebouwde kom in de zin van de Wegenverkeerswet de maximaal toegestaan snelheid op de Sterreschans te verlagen naar 30 km/uur. De hieraan verbonden besluitvorming wordt verwacht in het laatste kwartaal van 2013. Daarmee kan volledig worden voldaan aan de genoemde voorkeursgrenswaarde.

¹⁰ SAB (27 mei 2013) Akoestisch onderzoek Fort Pannerden, projectnr. 110189.01.

Conclusie

Aangezien de toename van de geluidsbelasting door de realisatie van de parkeerplaats minder dan 2 dB bedraagt en de geluidsbelastingen ten gevolge van de indirecte hinder (rijden van auto's van en naar de parkeerplaats op de openbare weg) liggen binnen de normen van de Schrikkelcirculaire is er geen belemmering vanuit akoestisch oogpunt voor de realisatie van de parkeerplaatsen bij het fort Pannerden.

4.8 Geur

Inleiding

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt in eerste instantie het wettelijk kader bij de beoordeling van een aanvraag om een milieuvergunning voor dierenverblijven van veehouderijen. De Wet geurhinder en veehouderij geeft hiervoor geurbelastings- en afstandsnormen in relatie met geurgevoelige objecten in de nabijheid van de (geprojecteerde) veehouderij. De Wgv heeft betrekking op twee aspecten.

Ten eerste speelt de geurbelasting een rol bij de beoordeling of er in het kader van een goede ruimtelijke ordening een goed woon- en leefklimaat kan worden gegarandeerd. Ten tweede moet bij de belangenafweging voor een zorgvuldige besluitvorming worden nagegaan of een partij niet onevenredig in haar belangen wordt geschaad.

Onderzoek

De functie van een bezoekerscentrum en een museum in het fort wordt, in verband met de aanwezigheid van mensen (er werken personen,) aangeduid als een verblijfsfunctie en wordt daarmee als geurgevoelig beschouwd. In de directe omgeving zijn echter geen veehouderijen aanwezig. Om die reden is toetsing in het kader van de Wgv niet noodzakelijk.

Conclusie

Het aspect geur vormt geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het plan.

4.9 Luchtkwaliteit

Wettelijk kader

De Wet luchtkwaliteit (verankerd in de Wet Milieubeheer hoofdstuk 5, titel 5.2) is een implementatie van diverse Europese richtlijnen omtrent luchtkwaliteit, waarin onder andere grenswaarden voor vervuilende stoffen in de buitenlucht zijn vastgesteld ter bescherming van mens en milieu. In Nederland zijn stikstofdioxide (NO₂) en zwevende deeltjes als PM₁₀ (fijn stof) de maatgevende stoffen waarvan de concentratieniveaus het dichtst bij de grenswaarden liggen. Overschrijdingen van de grenswaarden komen, uitzonderlijke situaties daargelaten, bij andere stoffen niet voor.

Hoewel de luchtkwaliteit de afgelopen jaren flink is verbeterd, kan Nederland niet voldoen aan de luchtkwaliteitseisen die sinds 2010 van kracht zijn. De EU heeft Nederland derogatie (uitstel) verleend op grond van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Dit betreft een gemeenschappelijke aanpak van het Rijk en diverse regio's om samen te werken aan een schonere lucht waarbij ruimte wordt geboden aan noodzakelijke ruimtelijke ontwikkelingen. Projecten die in betekenende ma-

te bijdragen aan luchtverontreiniging worden opgenomen in het NSL in de provincies c.q. regio's waar overschrijdingen plaatsvinden. Het maatregelenpakket in het NSL is hiermee in evenwicht en zodanig dat op termijn de luchtkwaliteit in heel Nederland onder de grenswaarden ligt. Projecten die 'niet in betekenende mate' (NIBM) bijdragen aan luchtverontreiniging hoeven niet langer individueel getoetst te worden aan de Europese grenswaarden, aangezien deze niet leiden tot een significante verslechtering van de luchtkwaliteit. Deze grens is in de AMvB NIBM gelegd bij 3% van de grenswaarde van een stof: Voor NO₂ en PM₁₀ betekent dit dat aannemelijk moeten worden gemaakt dat het project tot maximaal 1,2 µg/m³ verslechtering leidt. Voor een aantal functies (o.a. woningen, kantoren, tuin- en akkerbouw) is dit gekwantificeerd in de ministeriële regeling NIBM.

Uit het oogpunt van een goede ruimtelijke ordening wordt afgewogen of het aanvaardbaar is het project op deze plaats te realiseren. Hierbij kan de blootstelling aan luchtverontreiniging een rol spelen, ook als het project 'niet in betekenende mate' bijdraagt aan de luchtverontreiniging. Er is sprake van een significante blootsteldingsduur als de verblijfsduur die gemiddeld bij de functie te verwachten is, significant is ten opzichte van een etmaal. Volgens de toelichting op de Regeling Beoordeling luchtkwaliteit is dit onder andere het geval is bij een woning, school of sportterrein.

Gevoelige bestemmingen zoals scholen, kinderdagverblijven, bejaarden- en zorgthuizen genieten op grond van het "Besluit gevoelige bestemmingen" extra bescherming. Substantiële uitbreiding of nieuwvestiging binnen 50 meter van een provinciale weg of 300 meter van een Rijksweg is alleen toegestaan als de concentraties luchtvervuilende stoffen zich onder de grenswaarden bevinden.

Resultaten

Toets NIBM

SAB heeft onderzoek uitgevoerd naar luchtkwaliteit¹¹. Dit onderzoek is als bijlage 8 toegevoegd. Het plan bestaat uit de vestiging van een informatiecentrum en bijbehorende horeca in het Fort Pannerden. Een bezoekerscentrum en horeca en de daarbij behorende parkeerplaats is op basis van het "Besluit gevoelige bestemmingen" geen gevoelige bestemming. Daarnaast is er ook wel sprake van een significante blootsteldingsduur aangezien de verblijftijd op het informatiecentrum in de meeste gevallen meer dan een uur zal bedragen.

Het is de verwachting dat het Fort Pannerden wordt bezocht door maximaal 40.000 bezoekers per jaar. Het fort is per jaar 150 dagen geopend. Dit betekent dat het fort op een dag gemiddeld 266 bezoekers trekt. Wanneer wordt uitgegaan dat 80 % van de bezoekers komen met de auto en dat in iedere auto 2 personen zitten dan trekt het fort 107 auto's per dag aan. Dit betekent dat de verkeersaantrekkende werking (planbijdrage) 214 voertuigbewegingen per dag dat het fort geopend is bedraagt.

¹¹ SAB (26 maart 2013) Onderzoek luchtkwaliteit fort Pannerden.

In de onderstaande tabel staat de planbijdrage van het fort weergegeven.

	Planbijdrage Fort Pannerden bij opening
Lichte motorvoertuigen (persoonauto's)	214 mvt/e
Vrachtwagens	0 mvt/e
Totaal	214 mvt/e

Met behulp van de NIBM-rekentool¹² (versie oktober 2012) is de verslechtering van de luchtkwaliteit ten gevolge van het plan berekend. Een plan is in betekende mate wanneer de toename van de luchtverontreiniging (NO₂ of PM₁₀) meer is dan 1,2 µg/m³. Wanneer een plan "niet in betekende mate" (NIBM) bijdraagt aan de luchtkwaliteit, is toetsing van het plan aan de grenswaarden op grond van de Wm niet noodzakelijk.

Bij het opstellen van de NIBM-rekentool is uitgegaan van een worstcase situatie: bij de berekening van de concentratietoename zijn de kenmerken van het verkeer, de straat en de omgeving zo gekozen dat een situatie ontstaat met een maximale luchtverontreiniging.

Extra verkeer als gevolg van het plan		
Extra voertuigbewegingen (weekdaggemiddelde)		214
Aandeel vrachtverkeer		0,0%
Maximale bijdrage extra verkeer	NO ₂ in µg/m ³	0,15
	PM ₁₀ in µg/m ³	0,05
Grens voor "Niet In Betekende Mate" in µg/m ³		1,2
Conclusie		
De bijdrage van het extra verkeer is niet in betekende mate; geen nader onderzoek nodig		

Conclusie NIBM-toets

Uit de berekening met de NIBM-tool blijkt dat de planbijdrage van de gehele ontwikkeling kleiner is de NIBM-grens van 1,2 µg/m³, daardoor zal het plan 'niet in betekende mate' (NIBM) bijdragen aan de verslechtering van de luchtkwaliteit. Een toetsing aan de grenswaarden is op basis van de Wm niet noodzakelijk, aan gezien het plan NIBM is. In het kader van een goede ruimtelijke ordening wordt inzichtelijk gemaakt of er sprake van een dreigende grenswaarde overschrijding.

Toets grenswaarden

In het kader van een goede ruimtelijke ordening is de lokale luchtkwaliteit onderzocht, zodat onacceptabele gezondheidsrisico's kunnen worden uitgesloten. Hiertoe is de monitoringstool¹³ uit het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) van het ministerie van VROM geraadpleegd. De saneringstool geeft inzicht in de concentraties stikstofdioxide (NO₂) en fijn stof (PM₁₀) in het plangebied tussen 2011 en

¹² Een rekenprogramma voor luchtkwaliteit, dat gebaseerd is op het luchtmodel CAR. Dit rekenmodel is gepubliceerd op InfoMil, door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu.

¹³ <http://www.nsl-monitoring.nl/viewer/>.

2020. De monitoringstool kent scenario's zonder en met lokale maatregelen die er voor moeten zorgen dat op termijn overal aan de grenswaarden wordt voldaan. Beide typen scenario's laten in de toekomst een afname van de concentraties zien. Dit komt doordat bedrijven en het verkeer steeds schoner worden door technologische verbeteringen. De saneringstool maakt duidelijk dat de concentraties luchtvervuilende stoffen in de peiljaren 2011, 2015 en 2020 in het plangebied onder de grenswaarden liggen die op Europees niveau zijn vastgesteld ter bescherming van mens en milieu tegen schadelijke gevolgen van luchtverontreiniging. De blootstelling aan luchtverontreiniging is hierdoor beperkt en leidt niet tot onaanvaardbare gezondheidsrisico's.

Conclusie grenswaarden

Uit de monitoringstool blijkt dat de concentraties luchtvervuilende stoffen (fijn stof (PM_{10}) maximaal $25,9 \mu g/m^3$ en stikstofdioxide (NO_2) maximaal $21,6 \mu g/m^3$) in 2011 onder de grenswaarden van $40 \mu g/m^3$ aan de rand van de Angerensestraat (N838). Als bijlage zijn de grafische weergaven van de concentraties PM_{10} en NO_2 langs de Angerensestraat voor het jaar 2011 weergegeven. De concentraties fijn stof en stikstofdioxide zullen nabij het plangebied lager zijn dan aan de rand van de drukkerie Angerensestraat. Ook nabij het plangebied wordt dan ook voldaan aan de grenswaarde van $40 \mu g/m^3$ voor fijn stof en stikstofdioxide. Deze grenswaarden zijn op Europees niveau vastgesteld ter bescherming van mens en milieu tegen schadelijke gevolgen van luchtverontreiniging. De blootstelling aan luchtverontreiniging is hierdoor beperkt en leidt niet tot onaanvaardbare gezondheidsrisico's. Tevens geven de uitkomsten uit de saneringstool aan dat de concentraties van de luchtvervuilende stoffen in de peiljaren 2015 en 2020 in het plangebied verder afnemen. De blootstelling aan luchtverontreiniging is hierdoor beperkt en leidt niet tot onaanvaardbare gezondheidsrisico's.

Conclusie

Op basis van het voorgaande kan geconcludeerd worden dat zowel vanuit de Wet milieubeheer als vanuit een goede ruimtelijke ordening de luchtkwaliteit geen belemmering vormt voor het onderhavige initiatief.

4.10 Verkeer en parkeren

Verkeer

Het is de verwachting dat het Fort Pannerden wordt bezocht door maximaal 40.000 bezoekers per jaar. Het fort wordt 150 dagen per jaar opengesteld. Dit betekent dat het fort per openingsdag gemiddeld 267 bezoekers trekt. Wanneer wordt uitgegaan dat 80% van de bezoekers met de auto komt en dat in iedere auto twee personen zitten dan trekt het fort 107 auto's aan. Dit betekent dat de verkeersaantrekkende werking (planbijdrage) 214 mvt/e bedraagt.

De verkeersbewegingen zullen met name op de Sterreschans plaats vinden. De toegangsweg naar het fort toe zal alleen voor bevoorrading en beperkt groepsvervoer worden gebruikt.

De gemeente Lingewaard verwacht op de Sterreschans in 2013 en 2023 een verkeersintensiteit van 305 en 309 voertuigen per etmaal. Om tot prognoses voor 2023 te komen, is gerekend met een veel toegepaste autonome groei van 1,5% per jaar gebruikt.

In de tabel op de volgende pagina is voor 2023 het verwachte aantal voertuigbewegingen per etmaal weergegeven.

Sterreschans	<i>basis=2013</i>	2023	
Etmaalintensiteit	305	309	mvt/etm
Planbijdrage		214	Mvt/etm
Etmaalintensiteit met plan	<i>n.v.t.</i>	523	mvt/etm

verkeersgegevens Sterreschans

Beoordeeld moet worden of de toename van 214 motorvoertuigbewegingen per etmaal in de toekomstige situatie leidt tot negatieve gevolgen voor de doorstroming op de Sterreschans.

De Sterreschans is ter hoogte van de nieuwe parkeerplaats te typeren als wegtype "Erftoegangsweg". De wegcapaciteit van dergelijke wegen bedraagt 5.000 motorvoertuigen per etmaal¹⁴. Dit betekent dat het toekomstige aantal (523 mvt/e) voertuigbewegingen 11 % bedraagt van de maximale capaciteit.

De capaciteit van de Sterreschans is daarmee voldoende om de verkeersafwikkeling van het plan te verzorgen. Op basis van de verwachte etmaalintensiteit met plan en de capaciteit van de weg zijn er geen problemen te verwachten voor de ontsluiting van dit plan.

Parkeren

Het aantal benodigde parkeerplaatsen wordt bepaald door de aard en omvang van de activiteit waarin het plan voorziet. Om de parkeerbehoefte te bepalen, is gebruik gemaakt van de kengetallen van het CROW¹⁵. Bij de berekening van de parkeerbehoefte is voor de realisatie van een nieuwe functie(s) voor het Fort uitgegaan van de aanwezige functies in niet-stedelijk gebied in de rest van de bebouwde kom. Onderstaand is schematisch de parkeerbehoefte weergegeven.

Ruimte	norm per eenheid	oppervlak	aantal parkeerplaatsen
Receptie/kantoorfunctie	3 per 100 m2 BVO	113 m2 BVO	3,4
Educatief centrum	2 per 100 m2 BVO	378 m2 BVO	7,6
Restaurant	14 per 100 m2 BVO	444 m2 BVO	62,2
Museum	1 per 100 m2 BVO	1197 m2 BVO	12,0
bedrijfsruimtes	0,8 per 100 m2 BVO	681 m2 BVO	5,4
		totaal	90,5

Schematische weergave parkeerbehoefte

¹⁴ VI-Lucht & Geluid, Een instrument voor het ramen van verkeersintensiteiten ten behoeve van luchtkwaliteit- en/of geluidsberoekeeningen, Ministerie VROM/DGM, d.d. 29 juni 2007.

¹⁵ CROW publicatie 182, 'Parkeerkencijfers - basis voor parkeernormering', 2008.

De parkeerbehoefte van 91 parkeerplaatsen zal worden opgevangen door de realisatie van een parkeergelegenheid met circa 20 plaatsen aan de rand van het buurtschap Sterreschans tegen de Waaldijk aan (deelgebied 4) en de nieuwe parkeerplaats ten westen van Sterreschans (deelgebied 2) met circa 90 parkeerplaatsen. In totaal worden circa 110 parkeerplaatsen in de omgeving van het fort gerealiseerd. Hiermee worden voldoende parkeerplaatsen aangelegd.

Voor jaarlijkse evenementen, zoals de Monumentendag en de Fortenmaand wordt gebruik gemaakt van een aanliggende wei (buiten de Klompenwaard) die als tijdelijk parkeerterrein kan worden ingericht.

In de directe omgeving van het fort zelf wordt niet geparkeerd door bezoekers en is er alleen parkeerruimte voor bevoorrading aanwezig.

Conclusie

Het aspect verkeer en parkeren vormt geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het plan.

4.11 Water

Onderzoek deelgebied 1 en 3

Ter plaatse van deelgebied 1 en 3 vindt geen toename plaats van het verhard oppervlak. Hierdoor is het uitvoeren van een nader onderzoek niet noodzakelijk.

Onderzoek deelgebied 2

De parkeerplaats ten westen van het buurtschap Sterreschans voorziet in circa 90 parkeerplaatsen. De parkeerplaats wordt verhard met half verharding. Hierdoor kan hemelwater ter plekke infiltreren. Door de beperkte toename van verhard oppervlak is er geen waterbergingsopgave voor deze ontwikkeling.

Waterparagraaf

De geplande ontwikkelingen zijn voorgelegd aan waterschap Rivierenland. Waterschap Rivierenland heeft aangegeven dat de ontwikkeling van de parkeerplaats mogelijk is indien aan de volgende uitgangspunten wordt voldaan:

- Voor de aanleg van de parkeerplaats dient een vergunning aangevraagd te worden bij waterschap Rivierenland;
- Onder en rondom de fundering dient geotextiel aangebracht te worden;
- Er dient een recht van opstal gevestigd te worden voor deze constructie (dit regelt de dijkbeheerder met de afdeling vastgoed van waterschap Rivierenland).

Onderzoek deelgebied 4

Voor deelgebied 4 is door DHV in mei 2011 een watertoets uitgevoerd¹⁶. Deze is als bijlage 9 toegevoegd. Het deelgebied is gelegen ten zuiden van het buurtschap Sterreschans en is circa 400 m² groot. Ten zuiden en oosten bevindt zich de Waaldijk. De locatie bevindt zich binnen de beschermingszone van de dijk. In de huidige situatie is dit gebied deels in gebruik als parkeerplaats.

¹⁶ DHV(24 mei 2011) Watertoets parkeerplaats fort Pannerden (deelgebied 4), kenmerk LW-DE20110147.

Bodemopbouw en doorlatendheid

Uit de boorprofielen in het verkennend bodemonderzoek (MD-DE20110123, mei 2011) blijkt dat de toplaag centraal in het plangebied voornamelijk bestaat uit matig grof, zwak siltig zand (cunetzand). Hieronder bevindt zich een zwak zandige kleilaag. In de boringen 1 en 4 reikt de kleilaag tot aan maaiveld. Tijdens het veldwerk op 20 april 2011 zijn de doorlatenheden per bodemlaag ingeschat. Hieruit blijkt dat het cunetzand en de kleilaag hieronder matig doorlatend zijn met doorlatendheden van respectievelijk van 0,4 en 0,12 m/dag.

Grondwater

Tijdens het veldwerk in april 2011 is in de boringen geen grondwater waargenomen. Dit betekent dat het grondwater op 20 april dieper lag dan 5 m-mv. Door de directe ligging van het plangebied naast de Waal en het Pannerdensch kanaal wordt de grondwaterstand sterk door het waterpeil hierin beïnvloed.

Omgang met hemelwater

Het deelgebied heeft een oppervlak van circa 400 m². Dit terrein wordt ingericht als parkeerplaats. De parkeerplaats wordt verhard met puin en Grauwacke (breuksteen). Hierdoor kan hemelwater ter plekke infiltreren. Door de beperkte toename van verhard oppervlak is er geen waterbergingsopgave voor deze ontwikkeling.

Waterparagraaf

De geplande ontwikkelingen zijn voorgelegd aan waterschap Rivierenland. Waterschap Rivierenland heeft aangegeven dat de ontwikkeling van de parkeerplaats mogelijk is indien aan de volgende uitgangspunten wordt voldaan:

- Voor de aanleg van de parkeerplaats dient een vergunning aangevraagd te worden bij waterschap Rivierenland;
- Onder en rondom de fundering dient geotextiel aangebracht te worden;
- Er dient een recht van opstal gevestigd te worden voor deze constructie (dit regelt de dijkbeheerder met de afdeling vastgoed van waterschap Rivierenland).

Conclusie

Het aspect water vormt geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het plan.

5 Juridische planopzet

5.1 Algemeen

5.1.1 *Wat is een bestemmingsplan?*

Het gemeentelijke bestemmingsplan is een middel waarmee functies aan gronden worden toegekend. Het gaat dus om het toekennen van gebruiksmogelijkheden. Vanuit de Wet ruimtelijke ordening volgt een belangrijk principe: het gaat om toelatingsplanologie. Het wordt de grondgebruiker (eigenaar, huurder et cetera) toegestaan om de functie die het bestemmingsplan geeft, uit te oefenen. Dit houdt in dat:

- de grondgebruiker niet kan worden verplicht om een in het bestemmingsplan aangewezen bestemming ook daadwerkelijk te realiseren, en
- de grondgebruiker geen andere functie mag uitoefenen in strijd met de gegeven bestemming (de overgangsbepalingen zijn hierbij mede van belang).

Een afgeleide van de gebruiksregels in het bestemmingsplan zijn regels voor bebouwing (bouwvergunning) en regels voor het verrichten van 'werken' (aanlegvergunning).

Een bestemmingsplan regelt derhalve:

- het toegestane gebruik van gronden (en de bouwwerken en gebouwen);
- en een bestemmingsplan kan daarbij regels geven voor:
- het bebouwen van de gronden;
 - het verrichten van werken (aanleggen).

Het bestemmingsplan is een belangrijk instrument voor het voeren van ruimtelijk beleid, maar het is zeker niet het enige instrument. Andere ruimtelijke wetten en regels zoals bijvoorbeeld de Woningwet, de Monumentenwet 1988, de Algemene Plaatselijke Verordening, de Wet milieubeheer en de Bouwverordening zijn ook erg belangrijk voor het uitoefenen van ruimtelijk beleid.

5.1.2 *Over bestemmen, dubbelbestemmen en aanduiden*

Op de verbeelding wordt aangegeven welke bestemming gronden hebben. Dit gebeurt via een bestemmingsvlak. Voor het op de verbeelding aangegeven bestemmingsvlak gelden de gebruiksmogelijkheden zoals die in de bijbehorende regels worden gegeven. Die toegekende gebruiksmogelijkheden kunnen op twee manieren nader worden ingevuld:

- 1 Via een dubbelbestemming. Een dubbelbestemming is, zoals de naam al zegt, een bestemming die óók aan de gronden wordt toegekend. Voor gronden kunnen dus meerdere bestemmingen gelden. Er geldt altijd één 'enkel' bestemming (dat is de bestemming) en soms geldt er een dubbelbestemming (soms zelfs meerdere). In de regels van de dubbelbestemming wordt omschreven wat er voor de onderliggende gronden geldt aan extra bepalingen in aanvulling, of ter beperking, van de mogelijkheden van de onderliggende bestemmingen.

- 2 Via een aanduiding. Een aanduiding is een teken op de plankaart. Dat teken kan bestaan uit een lijn, een figuur, of een lettercode etc. Via een aanduiding wordt in de regels 'iets' geregeld. Dat 'iets' kan betrekking hebben op extra mogelijkheden of extra beperkingen voor het gebruik en/of de bebouwing en/of het aanleggen van werken. Aanduidingen kunnen voorkomen in een bestemmingsregel, in meerdere bestemmingsregels en kunnen ook een eigen regel hebben.

5.1.3 Hoofdstukindeling van de regels

De regels zijn verdeeld over 4 hoofdstukken:

- 1 Inleidende regels. In dit hoofdstuk worden begrippen verklaard die in de regels worden gebruikt (artikel 1). Dit gebeurt om een eenduidige uitleg en toepassing van de regels te waarborgen. Ook is bepaald de wijze waarop gemeten moet worden bij het toepassen van de regels (artikel 2).
- 2 Bestemmingsregels. In dit tweede hoofdstuk zijn de regels van de bestemmingen opgenomen. Eerst wordt het toegestane gebruik geformuleerd in de bestemmingsomschrijving. Vervolgens zijn bouwregels opgenomen. Aansluitend volgen afwijkingregels met betrekking tot bouw- en/of gebruik. Ten slotte zijn eventueel een aanlegvergunningstelsel en/of wijzigingsbevoegdheden opgenomen.
Belangrijk om te vermelden is dat naast de bestemmingsregels ook in andere artikelen relevante informatie staat die mede gelezen en geïnterpreteerd moet worden. Alleen zo ontstaat een volledig beeld van hetgeen is geregeld.
- 3 Algemene regels. In dit hoofdstuk zijn regels opgenomen met een algemeen karakter. Ze gelden dus voor het hele plan. Het zijn achtereenvolgens een anti-dubbeltelregel, algemene bouwregels, algemene gebruiksregels, algemene aanduidingsregels, algemene afwijkingregels en algemene wijzigingsregels.
- 4 Overgangs- en slotregels. In het laatste hoofdstuk is het overgangsrecht en een slotregel opgenomen. Hoewel het hier in wezen ook algemene regels betreft, zijn deze vanwege hun meer bijzondere karakter in een apart hoofdstuk opgenomen.

5.1.4 Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

Op 1 oktober 2010 is de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in werking getreden. Het doel van deze wet is om te komen tot een samenhangende beoordeling in één procedure van verschillende activiteiten die invloed hebben op de fysieke leefomgeving.

De Wabo heeft tot gevolg dat verschillende vergunningen worden verleend in één besluit, de omgevingsvergunning. Ook de thans in de Wet ruimtelijke ordening opgenomen vergunningen en ontheffingen vallen onder de Wabo.

Voor het bestemmingsplan heeft dit gevolgen voor de gebruikte terminologie. Termen als 'bouwvergunning', 'aanlegvergunning', 'sloopvergunning' en 'ontheffing' zijn vervangen door 'omgevingsvergunning ten behoeve van...'.

5.2 Dit bestemmingsplan

Dit bestemmingsplan bestaat uit een verbeelding, regels en een toelichting. De verbeelding en de regels vormen tezamen het juridisch bindende gedeelte van het bestemmingsplan. Beide planonderdelen dienen in onderlinge samenhang te worden gezien en toegepast. Op de verbeelding zijn de bestemmingen aangewezen. Aan deze bestemmingen zijn bouwregels en regels betreffende het gebruik gekoppeld.

De toelichting heeft geen rechtskracht, maar vormt niettemin een belangrijk onderdeel van het plan. De toelichting van dit bestemmingsplan geeft een weergave van de beweegredenen, de onderzoeksresultaten en de beleidsuitgangspunten die aan het bestemmingsplan ten grondslag liggen. Tot slot is de toelichting van wezenlijk belang voor een juiste interpretatie en toepassing van het bestemmingsplan.

5.2.1 Bijzonderheden in dit bestemmingsplan

Het voorliggende bestemmingsplan kent drie bestemmingen, te weten de bestemmingen 'Maatschappelijk - Fort Pannerden', 'Natuur' en 'Verkeer - Verblijfsgebied'. Daarnaast zijn de dubbelbestemmingen 'Waarde - Archeologie 1', 'Waarde - Archeologie 4', 'Waterstaat - Waterkering' en 'Waterstaat - Waterstaatkundige functie', opgenomen.

Eveneens zijn de aanduidingen 'vrijwaringszone - dijk 1' en 'vrijwaringszone - dijk 2' opgenomen.

Bestemming 'Maatschappelijk - Fort Pannerden'

De voor Maatschappelijk - Fort Pannerden aangewezen gronden zijn bestemd voor maatschappelijke voorzieningen in de vorm van de bescherming en onderhoud van cultuurhistorische en landschappelijke waarde van het fort Pannerden en educatieve doeleinden in de vorm van:

- 1 musea;
- 2 een informatiecentrum ten behoeve van geschiedenis, het landschap en de natuur, rivier- en waterbeheer;

Daarnaast is detailhandel, horeca en extensief recreatief medegebruik toegestaan. Ten aanzien van het bouwen geldt dat uitsluitend bestaande gebouwen zijn toegestaan. Het is niet toegestaan om een bestaand gebouw geheel of gedeeltelijk te herbouwen op, dan wel geheel of gedeeltelijk te verplaatsen naar een andere dan de bestaande locatie en het is niet toegestaan om meerdere bestaande gebouwen te vervangen door één nieuw gebouw, dan wel door een kleiner aantal gebouwen. Eveneens is de aanduiding 'specifieke vorm van waarde – rijksmonument' opgenomen om de status van rijksmonument ook planologisch te waarborgen.

Bestemming 'Natuur'

De voor Natuur aangewezen gronden zijn bestemd voor de aanleg, het behoud, het herstel en/of de ontwikkeling van landschappelijke en natuurwaarden. Daarnaast zijn onder andere extensieve dagrecreatie en educatieve voorzieningen gericht op de natuurdoelstelling toegestaan. Binnen deze bestemming mogen uitsluitend bouwwerken geen gebouwen zijnde, ten behoeve van deze bestemming worden gebouwd.

Bestemming 'Verkeer - Verblijfsgebied'

De voor Verkeer - Verblijfsgebied aangewezen gronden zijn bestemd voor parkeren en groenvoorzieningen. Bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, anders dan voor de wegaanduiding, geleiding, beveiliging en regeling van het verkeer, maximaal 10 m.

Dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 1'

De voor Waarde - Archeologie 1 aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor het behoud en de bescherming van beschermde archeologische monumenten, beschermd door de Monumenten 1988. Deze dubbelbestemming ligt op Fort Pannerden.

Dubbelbestemming 'Waarde - Archeologie 4'

De voor Waarde - Archeologie 4 aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor het behoud en de bescherming van te verwachten archeologische resten in de bodem. Ten aanzien van het oprichten van bebouwing gelden de volgende regels: bij een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het bouwen voor het oprichten van een bouwwerk groter dan 100 m² dient de aanvrager een rapport te overleggen, waarin de archeologische waarden van de gronden waarop de aanvraag betrekking heeft in voldoende mate is vastgesteld.

Dubbelbestemming 'Waterstaat - Waterkering'

Deze bestemming is opgenomen voor de binnen het plangebied voorkomende waterkering. Het bouwen van bouwwerken ten behoeve van de andere daar voorkomende bestemmingen is uitsluitend toegestaan na verlening van een omgevingsvergunning. Een specifieke gebruiksregels is opgenomen op grond waarvan ontwikkelingen die middels flexibiliteitsbepalingen kunnen worden gerealiseerd zijn onderworpen aan advies van de waterbeheerder.

Dubbelbestemming 'Waterstaat - Waterstaatkundige functie'

Deze dubbelbestemming is opgenomen ten behoeve van de buitendijks gelegen gronden. Op deze gronden is het beschermingsregime van de Waterwet van toepassing. Een specifieke gebruiksregels is opgenomen op grond waarvan ontwikkelingen die middels flexibiliteitsbepalingen kunnen worden gerealiseerd zijn onderworpen aan advies van de waterbeheerder.

6 Economische uitvoerbaarheid

Staatsbosbeheer is de eigenaar van het Fort. De omliggende gronden zijn in erfpacht uitgegeven aan de gemeente. Verder is de gemeente Lingewaard eigenaar van de gronden waar de nieuwe parkeervoorzieningen worden gerealiseerd en de compensatielocatie is voorzien. De gemeente Lingewaard draagt zorg voor de casco-restauratie van binnen- en buitenzijde van het fort, de aanleg van de parkeerplaatsen alsmede de aanleg van de compensatielocatie. Het beheer en onderhoud van deze compensatielocatie wordt door middel van een privaatrechtelijke overeenkomst aan de derde partij gewaarborgd. De kosten hiervoor worden gedekt door bijdragen vanuit het Rijk, de provincie Gelderland, de Algemene Middelen vanuit de begroting van de gemeente Lingewaard en enkele fondsen.

Na de casco-restauratie wordt het fort in beheer gegeven aan de Stichting tot behoud en instandhouding van Fort Pannerden. Deze stichting zorgt voor de exploitatie van de gronden van het fort. De erfpachtsom die de gemeente aan Staatsbosbeheer dient te betalen wordt gedekt uit de opbrengst van de exploitatie van de gronden door de Stichting tot behoud en instandhouding van Fort Pannerden. De gronden ter plaatse van de parkeervoorzieningen blijven in handen van de gemeente. Het beheer van deze gronden wordt opgenomen in de algemene begrotingspost voor het onderhoud van wegen in beheer bij de gemeente. Het eigendom, beheer en onderhoud van de compensatielocatie wordt bij een derde partij neergelegd.

Voorliggend bestemmingsplan maakt verder een bouwplan mogelijk, dat is benoemd in artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening. Gezien de exploitatiekosten, betekent dit dat tegelijkertijd met dit bestemmingsplan een exploitatieplan moet worden vastgesteld. De gemeenteraad kan besluiten om géén exploitatieplan vast te stellen, onder andere indien het verhaal van kosten van de grondexploitatie anderszins verzekerd is. Bij dit plan zijn de kosten voor de grondexploitatie gedekt door bijdragen van derden en door een bijdrage van de gemeente zelf. Er is geen sprake van verhaal van kosten voor de grondexploitatie, omdat de kosten anderszins zijn verzekerd.

7 Procedure

7.1 Informatieavond

Op 21 maart 2012 is er een informatieavond in Ontmoetingscentrum Doornenburg geweest waarbij o.a. bewoners van de Sterrenschans en leden van Vrienden van Fort Pannerden aanwezig waren. Aanwezigen hebben de gelegenheid gekregen om te reageren op de door het college aangegeven voorkeurslocatie om parkeren te regelen. Op 28 januari 2013 is een tweede informatieavond gehouden. Tijdens deze avond zijn de plannen gepresenteerd met betrekking tot het Fort en de te realiseren parkeer-voorziening.

Deze avonden kunnen worden gezien als inspraak- c.q. informatieavonden waarbij de intentie is om de direct belanghebbenden zo vroeg mogelijk in het proces 'mee te nemen' en hen van alle beschikbare informatie te voorzien.

7.2 Overleg

In het kader van het wettelijke vooroverleg conform artikel 3.1.1 van het besluit ruimtelijke ordening, is het voorontwerp bestemmingsplan Fort Pannerden voorgelegd aan:

1. Provincie Gelderland
2. Rijkswaterstaat
3. Waterschap Rivierenland
4. Rijksdienst Cultureel Erfgoed
5. Staatsbosbeheer
6. Ministerie Economische zaken
7. Gemeente Rijnwaarden
8. Gemeente Millingen

Ad 1 reactie van provincie Gelderland

Bij brief d.d. 27 augustus 2013 wordt aangegeven dat de provinciale afdelingen het van groot belang vinden dat een dergelijk gebouw (het Fort) een nieuwe duurzame functie krijgt. De afdelingen juichen dit plan dan ook van harte toe.

Ecologische Hoofdstructuur

Het plan is gelegen in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) waarvoor provinciaal beleid is opgenomen in paragraaf 2.7 van de Structuurvisie. De provincie constateert dat het beleid goed is verwerkt in het plan en wordt voldaan aan artikel 18.3 van de Ruimtelijke Verordening Gelderland ('nee-tenzij' –benadering; een bestemmingsplanwijziging is niet mogelijk als daarmee de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang). De effecten van de bestemming van de beide parkeerplaatsen (areaal verlies) zijn wel significant maar worden gecompenseerd met de bestemming en aanleg van een stuk natuur tegen de EHS aangelegd.

Natura 2000

Het plangebied is deels gelegen in het Natura 2000 gebied Geldersche Poort. Geconstateerd wordt dat in het plan voldoende rekening is gehouden met de mogelijke gevolgen ervan voor het Natura 2000-gebied.

Waardevol landschap

Het plangebied is ook deels gelegen in het provinciale Waardevolle landschap Ooijpolder en Rijnstrangen. Hier geldt het 'ja-tenzij' principe; een bestemmingsplanwijziging is toegestaan als daarmee de kernkwaliteiten worden behouden en versterkt. Geconstateerd wordt dat dit beleid goed is verwerkt. De parkeerplaatsen zijn dusdanig in het landschap opgenomen dat wordt aangesloten bij de bestaande infrastructuur en bebouwing.

Al met al concluderen de provinciale afdelingen dat het plan een toegevoegde waarde heeft voor recreatie en toerisme en voor de natuur.

Ad 2 reactie van Rijkswaterstaat

Per mail d.d. 18 juli 2013 wordt geconstateerd dat de waterstaatkundige belangen voldoende gewaarborgd zijn via de dubbelbestemming WS-WS (Waterstaat – Waterstaatkundige functie) en de waarborgen die zijn opgenomen in de bestemming M FP (Maatschappelijk - Fort Pannerden). Rijkswaterstaat heeft derhalve geen aanleiding tot het geven van een nader advies inzake aanpassingen.

Ad 3 reactie van Waterschap Rivierenland

Bij brief d.d. 31 juli 2013 wordt aangegeven dat dit bestemmingsplan geen aanleiding geeft tot het maken van opmerkingen. Deze brief kan worden aangemerkt als het formele Wateradvies in het kader van de watertoetsprocedure.

Ad 4 reactie van Rijksdienst Cultureel Erfgoed

In het kader van het vooroverleg art. 3.1.1 Bro zijn via de mail door de Rijksdienst Cultureel Erfgoed enkele opmerkingen gemaakt.

Archeologie

1. In Hoofdstuk 4.4 Archeologie en cultuurhistorie, p. 34 'Plangebied', start de eerste zin met de woorden 'De locatie...'. Het is niet duidelijk wat met 'de locatie' precies wordt bedoeld.

Reactie gemeente:

Bedoeld wordt de aan te leggen parkeerplaats langs de Pannerdenseweg in deelgebied 2. De tekst zal hierop worden aangepast.

2. Het lijkt alsof Fort Pannerden zelf, deelgebied 1, geen archeologische dubbelbestemming heeft. Kunt u nader toelichten hoe dit precies zit? Temeer in Artikel 4.4.2 (Regels) wordt gesteld dat een omgevingsvergunning alleen mag en moet worden geweigerd indien er bij werkzaamheden onevenredig afbreuk wordt gedaan aan de archeologische waarden van het gebied.

Reactie gemeente:

Het klopt niet dat deelgebied 1 waarin het Fort zelf is gelegen geen dubbelbestemming Archeologische waarde heeft in dit bestemmingsplan. De gemeentelijke archeologische beleidskaart geeft aan dat op deze locatie sprake is van een lage archeologische verwachting. Deze waarde dient opgenomen te worden in het bestemmingsplan. Bij opstelling van deze kaart is uitgegaan van bodem en geomorfologie en de kans op het aantreffen van traditionele archeologie. Cultuurhistorische en historische objecten en bijbehorende archeologische verwachtingszones uit de nieuwe tijd zijn hierbij dus niet meegenomen. Wellicht dat dit in het kader van de eerstvolgende actualisatieronde van deze beleidskaart dergelijke aspecten wel opgenomen zullen worden. Aangezien het op dit moment dus nog niet als beleidskader is vastgesteld om dit object als archeologisch te beschermen waarde te waarderen, wordt er op dit moment nog uitgegaan van een lage archeologische waarde voor dit deelgebied.

In een gebied met een lage archeologische verwachting gelden de volgende voorschriften: 'geen noodzaak tot streven naar behoud in huidige staat; inventariserend archeologisch onderzoek is verplicht (IVO-protocol 2) als het bruto oppervlak van de ingreep groter is dan 2.500 m² én de diepte van de ingreep dieper reikt dan 30 cm-Mv

3. Geadviseerd wordt om in de Toelichting (lopende tekst) een kaartje op te nemen met de begrenzing van het rijksmonument.

Reactie gemeente:

Er zal een tekening worden toegevoegd.

4. Verder verdient het aanbeveling om aandacht te besteden aan het feit dat de Nieuwe Hollandse Waterlinie op de Voorlopige lijst werelderfgoed Nederland staat (zie *Visie Erfgoed en Ruimte, Kiezen voor karakter*).

Reactie gemeente:

Er zal hieromtrent tekst worden opgenomen in de Toelichting.

5. Op de Verbeelding van deelgebied 2 mist de archeologische dubbelbestemming die in hoofdstuk 4.4 van de toelichting wel is aangekondigd.

Reactie gemeente:

De gemeentelijke archeologische beleidskaart geeft voor dit perceel inderdaad een hoge archeologische verwachting aan. Voor dit perceel zal derhalve de dubbelbestemming Waarde – Archeologie 4 worden opgenomen.

Bovengrondse erfgoedaspecten

6. Het is jammer dat er in het bestemmingsplan niet nadrukkelijker melding wordt gemaakt van het feit dat het Fort onderdeel uitmaakt van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. In de paragraaf over cultuurhistorie zou je best wat meer kunnen uitpakken over de bijzondere geschiedenis in relatie tot de NHW;

Reactie gemeente:

Zoals bovenstaand aangegeven zal de Toelichting hierop aangepast worden.

7. Er wordt aangegeven dat er op beide parkeerlocaties sprake is van hoge archeologische verwachtingen, maar bij locatie 4 (de 20 parkeerplaatsen ten zuiden van de Sterreschans onderaan de dijk) is de dubbelbestemming archeologie niet opgenomen, dat zou dan toch wel moeten?

Reactie gemeente:

Deelgebied 4 heeft een dubbelbestemming Waarde archeologie 4; zoals boven al vermeld zal voor deelgebied 2 ook een dubbelbestemming worden opgenomen.

8. Bij artikel 4, waarin de bestemming 'Maatschappelijk' (betrekking hebbend op het fort zelf) wordt toegelicht, staat in 4.4.2.b dat bij werken, geen bouwwerken zijn-de, ... geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de archeologische waarden van het gebied... Maar eerder is aangegeven dat archeologische waarden alleen aan de orde zijn bij de locaties 2 en 4. Op zich is er wel aanleiding om hier te verwachten dat mogelijk militair-historische zaken aangetroffen zouden kunnen worden, maar dan moet dat ook vermeld worden, en dan moet er misschien ook hier een dubbelbestemming 'archeologie' op?

Reactie gemeente:

Zie bovenstaande reactie.

Ad 5 Staatsbosbeheer

Bij brief d.d. 24 juli 2013 wordt aangegeven dat kan worden ingestemd met dit bestemmingsplan onder voorwaarden dat:

- a de Rijksdienst Cultureel Erfgoed ook akkoord gaat met deze planwijziging voor zover het een Rijksmonument betreft;

Reactie gemeente:

Zie bovenstaande reactie onder 4: de dubbelbestemmingen zijn in het plan opgenomen.

- b de erfpachtovereenkomst betreffende het Fort d.d. december 2008 met de gemeente aangepast wordt met de voorgestelde wijzigingen;
- 1 gebruik fort met detailhandel in de vorm van een fortwinkel;
 - 2 uitbreiding erfpachtterrein met buitenterras en fietsenstalling;

Reactie gemeente:

De erfpachtovereenkomst wordt aangepast.

- c de gemeente de eventuele kosten die voortvloeien uit de feitelijke aanpassing van de erfpachtovereenkomst voor haar rekening neemt;

Reactie gemeente:

De gemeente neemt de eventuele kosten voor haar rekening.

- d de uitwerking van de compensatie van de EHS in de vorm van het project Wielherstel in nauw overleg met staatsbosbeheer gebeurt.

Reactie gemeente:

Er vindt nauw overleg met Staatsbosbeheer plaats bij de nadere uitwerking van het project Wielherstel.

Ad 6 ministerie Economische zaken

Van het Ministerie is geen reactie ontvangen.

Ad 7 gemeente Rijnwaarden

Bij brief d.d. 8 augustus 2013 wordt aangegeven dat er geen redenen zijn voor het maken op- of aanmerkingen.

Ad 8 gemeente Millingen

Van de gemeente Millingen is geen reactie ontvangen.

7.3 Zienswijzen

Op grond van het bepaalde in artikel 3.8 Wet ruimtelijke ordening heeft het ontwerp van het bestemmingsplan Fort Pannerden met ingang van donderdag 16 januari 2014 gedurende zes weken voor een ieder ter inzage gelegen. Gedurende deze termijn is één zienswijze binnengekomen. Voor een samenvatting van de zienswijze en een weergave van de gemeentelijke reactie wordt verwezen naar de Reactienota zienswijzen en ambtshalve aanpassingen die als bijlage 10 is bijgevoegd. In deze reactienota is tevens een overzicht van de ambtshalve wijzigingen opgenomen.